

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne prejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
Istoletni, peti- vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D, 50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Manjšinski kongres v Ženevi

(Od našega posebnega poročevalca.)

Letošnji četrti kongres evropskih narodnih manjšin v Ženevi se razlikuje v marsičem, in sicer ugodno od dosedanjih manjšinskih zborovanj. Prvi trije kongresi so se ukvarjali le s splošnimi, načelnimi vprašanji in se trudili, da izdelajo široko zasnovan manjšinski program. Nasprotniki so se norčevali, da visi kongres v oblakih, ker uganja samo teorijo in se nič ne ozira na konkretno trpljenje, ki ga prenašajo manjšine v različnih deželah Evrope. In res se drži kongres načela, da ne gre kritizirati razmer v posameznih državah, temveč da je treba postaviti samo splošne, pravne zahteve, ki so same na sebi že dovolj očitna kritika obstoječih razmer v Evropi. To stališče je gotovo previdno in pametno, a zelo nevarno za bodočnost manjšinskih kongresov. Ako se namreč kongresi izogibajo vsakemu razgovoru o realnem položaju posameznih manjšin in govore le o splošnih programatičnih zahtevah, se utegne njih delo v kratkem izčrpati. O programu ni mogoče leto za letom razpravljati, neprestano ponavljanje enih in istih zahtev bi pa postalo dolgočasno tudi manjšinam samim, ki streme za praktičnimi uspehi ali se žele vsaj aktivno udeleževati v političnem življenju Evrope.

Iz tega težavnega položaja si je kongres letos srečno utrl pot. Obravnaval je z veliko energijo vprašanje neposredne politične aktualnosti, ne da bi se izneveril svojim načelom. Kakor znano, je namreč Anglež Colban odložil mesto načelnika manjšinskega odseka v tajništvu Zveze narodov, na kar je nastala v časopisju velika debata, kdo naj postane njegov naslednik. Organizirane evropske manjšine so dvignile svoj glas in zahtevale, naj prevzame mesto osebnost iz nevtralne države, ki ni sama obtežena z manjšinskim vprašanjem. Ravno za časa kongresa v Ženevi je imela pasti odločitev. Za manjšinskega načelnika pri Zvezi narodov je bila postavila tudi Španija svojega kandidata in predlagala za to mesto uradnika iz španskega zunanega ministrstva g. Agvira de Carzerja. Proti nameri, da postane španski fašist šef manjšinskega odseka, se je dvignil kongres z moško odločnostjo in protestiral pred evropsko javnostjo. Španija Prime de Riverre, ki tlači manjšine v lastni državi, ne more dati Zvezi narodov moža, ki naj bo manjšinam pravičen zaščitnik. Svet Zveze narodov je sicer kljub protestu kongresa imenoval drugi dan Španca de Carzerja za manjšinskega načelnika, a kongres je vendar dosegel nepričakovan politični uspeh. Ves nemški tisk, vodilni dnevniki Švice in ugledni časniki nekaterih drugih držav so se postavili ne na stran Sveta Zveze narodov, temveč manjšinskega kongresa in protestirali tudi po imenovanju proti de Carzerju. De Carzer je sicer imenovan, zakaj to je bila najbrž cena, da vstopi Španija zopet v zvezo, toda mož, ki ga vodilna glasila evropskega javnega mnenja sprejemajo s protestom, je prišel že s tem ob avtoriteto in bi moral prav za prav imenovanje odkloniti. Le s stvarnim in nasprotni manjšinam zelo dobrohotnim ravnanjem si bo mogel de Carzer pridobiti polagoma ugled.

Ta politični uspeh kongresa je sicer na videz zgolj negativen, a je v resnici zelo pozitiven; kajti izkazalo se je prvič, da je kongres organiziranih evropskih manjšin postal faktor, s katerim bodo morali državniki vedno bolj računati, ako hočejo mirno vladati.

Drugo, kar označuje letošnji kongres v Ženevi, je razprava, ki se je vnela na občenem zboru Zveze narodov radi ustanovitve stalnega manjšinskega odbora. Da bodo čitatelji »Slovenca« razumeli, za kaj gre, moramo seči malo nazaj. Po mednarodnem pravu je Zveza narodov poklicana, da čuva nad pravicami onih manjšin, ki so dobile v mirovni pogodbi posebno pravno zaščito. Od svoje ustanovitve do danes ni pa Zveza naredila nič v obrambo manjšin, tako da je ostala manjšinska zaščita le na papirju. Manjšine imajo sicer pravico, da se pritožijo na Društvo narodov, toda njihove pritožbe romajo redno v arhiv, iz katerega se nikoli več ne vrnejo. Pri tajništvu Zveze narodov obstoji manjšinski odsek, ki ima pa le nalogo, da pritožbe registrira in jih sporoči Svetu. Ako kateri član sveta Zveze narodov hoče, lahko sproži o pritožbi debato, če se pa nihče ne oglasi, se pritožba vrne v arhiv. Ker ima večina držav sama nezadovoljne manjšine in se državniki ne marajo spuščati v razprave o manjšinah, so vse pritožbe seveda brezuspešne. Manjšinski odsek pa sam ne more ničesar ukreniti, ker

sestoji iz odvisnih uradnikov. Zato zahteva poleg drugih mednarodnih organizacij tudi kongres evropskih manjšin že delj časa, naj se ustanovi pri Zvezi narodov poseben stalni manjšinski odbor, ki ne bo sestavljen iz uradnikov, temveč v večini iz odgovornih politikov. Ta odbor naj ima oblast, da samostojno proučuje razmere, v katerih žive manjšine, in stavi Zvezi narodov, oziroma njenemu svetu predloge, kako krivice odstranjovati. Letošnji manjšinski kongres v Ženevi je sklenil tako resolucijo in doživel uspeh, da so se par dni za tem na občenem zboru Zveze narodov zastopniki različnih držav priključili njegovi zahtevi. Prvi se je oglašil v prilog manjšinam zastopnik Holandije, nato je imel velik govor nemški državni kanzler Hermann Müller, nakar je podprl zahteve manjšin avstrijski kanzler msgr. Seipel. Ravno tako toplo se je zavzel za večjo zaščito manjšin bivši predsednik švicarske zvezne republike gosp. Motta in poslednji spregovoril francoski zunanji minister Briand.

Proti stalnemu manjšinskemu odboru je govoril odločno le poljski zunanji minister Zalesski, ki je rekel, da je treba prej raztegniti pravno zaščito manjšin na vse države Zveze narodov. Opazka poljskega zunanjega ministra je v bistvu opravljena. Tudi mi smo mnenja, da ne zadostuje, ako se ustanovi stalni manjšinski odbor, temveč da je treba istočasno obvezati vse države brez razlike, da spoštujejo svoje manjšine. Krivično bi namreč bilo, da bi n. pr. Jugoslavija vzela z manjšinskim odborom nase nova bremena, dočim bi Italija, ki ni po nobeni pogodbi vezana, da spoštuje svoje manjšine, smela še nadalje zatirati in preganjati naše brate. Če se naložijo s stalnim manjšinskim odborom državam nove dolžnosti, naj se naložijo vsem, posebno pa proslulim zatiralcem manjšin kakor je Italija.

Sicer pa je kongres manjšin v Ženevi že na prejšnjih zborovanjih sklenil resolucijo, kjer zahteva, da se manjšinska zaščita raztegne na vse države Evrope, in bi torej odgovarjalo popolnoma njegovemu programu, da se sprejmeta istočasno obe zahtevi.

Tretja stvar, ki označuje letošnji napredek evropskega manjšinskega gibanja, je ustanovitev novih manjšinskih organizacij o priliki sedanjega kongresa v Ženevi. Ustanovila se je letos organizacija evropskih manjšinskih juristov in pa »Mednarodna zveza evropskih manjšinskih časnikarjev«. Posebno važna se nam zdi organizacija evropskega manjšinskega tiska, ker lahko odločilno vpliva na jasno mnenje evropskih držav. V posebno zadoščanje nam je, da je za predsednika »Mednarodne zveze evropskih manjšinskih časnikarjev« bil izvoljen slovenski poslanec v rimskem parlamentu dr. Engelbert Besednjak. Kakor je za nas dobro in koristno, da je predsednik manjšinskih kongresov dr. Wilfan, ravno tako je za nas važno in pomenljivo, da stoji tudi na čelu manjšinskih časnikarjev Evrope Slovenec.

Zveza manjšinskih časnikarjev je od kongresa popolnoma neodvisna organizacija, ki bo vodila svojo samostojno akcijo, razume se pa da v skladu s cilji manjšinskega gibanja. Njen značaj je sicer v prvi vrsti strokoven, a jasno je, da bo imelo tudi velik pomen v političnem življenju evropskih manjšin.

Sestanki Vukičevičevih prijateljev

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Velja Vukičevič je danes sklical konferenco svojih prijateljev. Prišlo je veliko število poslancev in ministrov, ki so se razgovarjali o političnih vprašanjih. V Belgrad so bili brzojavno pozvani skoro vsi poslanci NRS, da se udeležijo druge seje, ki se bo vršila jutri dopoldne v narodni skupščini v klubu NRS. Odličen član vlade je izjavil, da se položaj v NRS ne bo gnil do skrajnosti. Radi tega se gleda na položaj popolnoma mirno in ni z nobene strani pričakovati nikakih presenečenj.

Zakon o kmetsivu v Dalmaciji

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Danes so pričeli z delom skupščinski odbori. V narodni skupščini se je vršila seja, na kateri se je obravnaval zakon o agrarnih odnošajih v Dalmaciji. Seja se je vršila pod predsedstvom Šečerova. Dne 17. sept. prične z delom zakonodajni odbor.

Vlada dela za mir in sporazum

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Član vlade je dal časnikarjem sledečo izjavo: Vlada dela, gre svojo pot in stoji čvrsto na programu, ki ga je podala v deklaraciji. Vlada dosedaj z nobenim postopkom ni pokazala, da predpostavlja ali želi kake boje. Nasprotno, njena politika pomirljivosti je rodila dobre uspehe. To se čuti v celi državi. Uporaba zakonov za vzdrževanje miru in reda ter avtoritete države je rodila ono potrebno vero, da nezakonito ne more nihče delati. Tako imamo popolnoma normalno stanje. V vladi ni nobenih sprememb, niti jih ne bo. Ni nobene nervoze, ki jo prikazujejo posamezni politiki v opoziciji. Vlada je objavila, da je za sporazum. V tem pogledu ne daje izjav, ampak dela in od te politike druge stranke ne morejo uteči, pa če še toliko izjavljajo, da nočejo ničesar čuti. Nadalje je izjavil dotični minister, da se s to politiko in sporazumom, ki je rodil to vlado, strinja tudi Aca Stanojevič. Vlada pripravlja material za skupščinsko delo. Proračun bo v najkrajšem času dokončan in bo prišel 20. oktobra pred narodno skupščino.

Dr. Pernarjevo pismo v Ženevo

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Poslanec HSS dr. Ivan Pernar, ki se nahaja na Dunaju, je poslal Društvu narodov peticijo, v kateri razlaga dogodke 20. junija in izjavlja, da hrvatski narod misli, da naša delegacija ne more v Ženevi predstavljati kraljevine SHS. Peticijo je poslal Društvu narodov, ki jo je danes prejelo med običajno pošto. Pernarjeva peticija ni obrnila nase niti najmanjše pozornosti diplomatskih krogov. Vsi stojijo na stališču, da je belgradsko-zagrebski spor notranja stvar Jugoslavije, ki se ne more vzeti v ozir pred Društvom narodov niti ne more nase obrniti pozornosti kake tuje države. Nocojšnja »Pravda« poroča, da se zastopniki kake vlade ne zmenijo za peticijo. Kakor se je videlo, se

je formiralo mišljenje, da je to neresna gesta, ker se iznaša popolnoma notranji spor pred inozemstvo. (Tega tudi v Berlinu pred kratkim niso mogli razumeti.) Peticija se ne more vzeti v ozir pred mednarodnim forumom Društva narodov.

Protest dr. Pernarja v Ženevi je povzročil v Belgradu v političnih krogih smeh. Vsakdo ve, da dr. Pernar ni taka politična oseba, da bi si smel jemati pravico za kake peticije v Ženevi. Najmanj ima pravico do tega Pernar, da se razburja o dogodku 20. junija v narodni skupščini v Belgradu, ker je ravno on s svojim nastopanjem največ kriv, da se je ustvarila atmosfera, v kateri je moglo priti do takšnih dogodkov.

Kdo je zanetil Seljački dom

č Zagreb, 12. sept. (Tel. »Slov.«) V pogledu požara v Seljačkom domu, je zvedel Vaš dopisnik iz zanesljivega vira, da niso sodniške preiskave prinesle do danes nobenega pozitivnega momenta v pogledu krivde. Celotno najmanjše indicije, da bi bil požar podtaknjen od kake tuje osebe. Nasprotno se pojavlja resen sum na osebo, ki se stalno mudi v Seljačkom domu. Ne morejo pa se ugotoviti motivi, ki bi to osebo privedli do tega dejanja. V sodnijskih krogih vlada veliko ogorčenje proti nejalnemu zadržanju velikega dela zagrebskega tiska, ki se je usodil vreči jasna

podtikanja na preiskovalne organe, da na mig Belgrada prikrivajo stvar. Nasprotno se naglašja, da se nahaja preiskava v rokah sodnega svetnika dr. Vidale, ki je po svojem političnem naziranju radičevec. Zato ne more biti dvoma o njegovi objektivnosti v preiskavi. Nastopanje nekaterih zagrebskih listov je izzvalo spor med preiskovalnimi organi in sodniki nekaterih zagrebskih listov. Tako so bili preiskovalni organi prisiljeni, da so formalno vrgli ven sodnika »Hrvata«, ki je tendenciozno popisal razpravo in hujskal proti državnim oblastem.

„Hrvat“ proti Pribičeviću

SDS v zagati

č Zagreb, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Umor ljubljanskega trgovca E. Perica je dal hrvatskim federalistom povod, da so pred javnostjo napadli politiko in delovanje Pribičevića. Kakor znano, je bil »Hrvat« dosedaj več ali manj strankin organ, ki ni iskal senzacij. Ko je prišla vest o Pericevem umoru, je poslal »Hrvat« svojega posebnega dopisnika, ki je v današnjem »Hrvatu« iznesel zelo težke obtožbe proti Orjuni in njenim delom. Posebno naglašja, da je bila Orjuna plačana od prosvetnega ministra. Kakor znano, je bil v času najživahnejšega dela Orjune prosvetni minister Pribičević. Radi tega je namigavanje »Hrvato« obtožbe povsem jasno.

č Zagreb, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Bojazen, da bo radičevski in federalistično-frankovaški del KDK s svojimi zahtevami in taktiko nadkrilil SDS in jo s tem privedel v položaj, iz katerega bi se mogla izvleči s težkimi napor, je prisilila samostojne demokrate, da zahtevajo umik na vseh črtah. V sušnem listu »Naša Sloga« že trobijo na umik. »Naša Sloga« namreč piše, da je treba zahteve reducirati na minimum. Tomljenovič, ki se v zadnjem času zopet bliža samostojnim demokratom, zahteva, da se revizija ustave izvede tako, da bodo mogli na revizijo pristati vsi deli države. — »Riječ« pričakuje v svojem uvodniku, da bo prišla iniciativa iz Belgrada.

V SPLITU NASTOJAJO STRANKE KDK LOČENO.

č Zagreb, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Glede na razna nesoglasja med radičevci in samostojnimi demokrati v političnih nazorih, Vam more Vaš dopisnik javiti tudi o nesoglasjih med hrvatskimi federalisti med katerimi je mnogo nezadovoljnih radi Trumbićevega vstopa v vrsto KDK. Kakor smo zvedeli, je prišlo na zadnjem sesianku vodstva HFSS, ki se je vršil v Zagrebu, do težkih sporov. Vsi kmetje so bili odločno proti vstopu, zlasti so izražali ogorčenje radi tega, ker igrajo v KDK

veliko vlogo samostojni demokrati, posebno Pribičević. V Splitu niso zadovoljni z delom vodstva v Zagrebu. Radi tega ni prišlo do skupnega nastopa ob volitvah v občinski svet. Padi tega so federalisti nastopili samostojno. Samostojno so tudi nastopili pribičevci in radičevci, vendar pa so listi vezali.

„Die Drau“ last radičevcev

č Zagreb, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Radičevci so kupili v Osijeku nemško-madžarski list »Die Drau«, ki je znan po zloglasnem članku »Die Nation auf Puf«, ki je izzval revoluto v celem hrvatskem narodu. Urednik lista je postal profesor Maštrovič, poslanec in predsednik osiješkega oblastnega odbora.

Janeza Puelja važen popravek.

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) G. Ivan Puelj, narodni poslanec, je danes dopoldne prispel v Belgrad in dvignil svoje dnevnice.

Ministrski svet

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Danes se je ob 6. zvečer vršila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o dnevu proslave prebitja solunske fronte. Govorilo se je o podrobnostih. Nato so vsi ministri referirali svojih resornih zadev. Uredila so se vsa vprašanja.

Hrvatski kmetje v Belgradu

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Jutri pride v Belgrad ekskurzija 60 hrvatskih kmetov. »Narodna odbrana« jim bo priredila s podporo vsega prebivalstva prestolice najlepši sprejem.

Merežkovskij v Belgradu

n Belgrad, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Za 16. sept. je sklical v Belgrad kongres ruskih učenjakov, 25. sept. pa kongres ruskih književnikov in časnikarjev. Med njimi pride iz Pariza znani pisatelj Merežkovskij.

Briand je hotel Nemce poučiti

Z razorožitvijo ne bo nič

v Ženeva, 12. sept. (Tel. »Slov.«) V komisiji za razorožitev je prišlo danes do vselega presenečenja, ko sta se sporazumela nemški delegat grof Bernsdorff in francoski delegat Paul Boncour o tem, da naj ima pripravljena razorožitvena komisija zelo kmalu svojo končno sejo, na kateri naj se določi datum za prvo mednarodno razorožitveno konferenco, ki naj se skliče prihodnje leto. Radi ugovora lorda Cushenduna, ki je izjavil, da je angleško-francoski mornariški dogovor ogrožen in da je zato treba svariti pred prenapetimi sklepi, se je komisija zaenkrat zopet morala odreči sklepanju.

Briand se je danes posvetoval z lordom Cushendunom o pospešenju razprav glede izpraznitve Porenja s tem, da se omogoči nemškemu državnemu kanclerju Müllerju, ki vztraja pri oficijelni nemški tezi, da se začne tudi sporedna pogajanja o ureditvi odškodninskega vprašanja. — Poljski zunanji minister Zaleski je imel razgovor z Müllerjem in nato z Briandom.

Včerajšnji razgovori nemškega državnega kanclerja Müllerja z zavezniškimi državniki so že vidno ublažili slabo razpoloženje, ki je bilo v ozračju po Briandovem govoru. Medsebojni stiki so uspeli zelo ugodno in, kakor se čuje, dobrega razpoloženja ni motila niti nemška zahteva, da se izpraznitev Porenja nikakor ne sme zvezati z odškodninskimi obveznostmi, ker je Nemčija pripravljena, da se o tem vprašanju razpravlja paralelno. Briandov oficiosus Marcel Rey zopet nastopa pomirjevalno, češ, da je bil namen Briandovega govora načelno ta, da se Nemčiji pojasni, da naj se končno uda politiki zblizanja s Francijo, ne pa proti Franciji. V Nemčiji morajo razumeti, da se od francoskega zunanega ministra ne sme preveč naenkrat zahtevati. Ko zahtevajo izpraznitev Porenja, ne smejo zahtevati poleg tega tudi še pristanka na kakršnekoli zahtevo o radikalni razorožitvi ali o priključitvi Avstrije.

»Petit Parisien« poroča glede včerajšnjih posvetovanj šeste komisije v Ženevi, da sta najprej še enkrat govorila nemški državni kancler Müller in Briand o svojem govorniškem sporu, potem pa se je že razpravljalo o pravem predmetu, t. j. o pogojih predčasne izpraznitve Porenja, pri čemer je Müller poudarjal, da ima Nemčija po čl. 413 versajske mirovne pogodbe nesporno pravico do takojšnje izpraznitve, ker je lojalno in popolnoma iz-

polnila svoje obveznosti. Vsi udeleženci konference so zahtevali od Müllerja, da položaj še enkrat prouči, na kar se je sklenilo, da se določi nov razgovor na četrtek, od katerega bo potem odvisno nadaljevanje pogajanj, katerega bodo prevzeli strokovnjaki. »Matine« poroča, da so se Müllerjevi predlogi tikali čisto finančnih vprašanj.

Italija se prilizuje Nemčiji

v Milan, 12. sept. (Tel. »Slov.«) »Corriere della Sera« je objavil komentar k Briandovemu govoru, ki po mnenju lista potrjuje, da Francija s svojo zunanjo politiko, ki jo zasleduje po verzajski mirovni pogodbi, in z metodničnim izvajanjem obširnega oboroževalnega programa stremi po svojem najvišjem cilju, da konsolidira svoje politično prvenstvo na evropskem kontinentu. List trdi, da Angliji to prvenstvo ne samo ni na poti, temveč da celo tvori za Anglijo stalen del onega statusa quo, za katerim stremi, da more posvetiti svoje delovanje varstvu svoje hegemonije na morju. V tej igri je Nemčija stranska figura, vendar važna; napaka nemških državnikov pa je v tem, da svojo politično inicijativo omejuje samo na trikot London—Paris—Berlin, tako da sedaj v odločilnem trenutku zadostuje zopetno zblizanje Francije in Anglije, da napravita Nemčijo mat.

Delo se je preneslo v komisije

Po končani splošni debati se začne sedaj vsakodnevno delo komisij, v katerih se bodo obravnavala vprašanja: o razorožitvi in varnosti, o razsodiščnih pogodbah, o ustanovitvi stalne razorožitvene komisije, o trgovini z ženskami in otroki, o javnih hišah, cenzuri filmov, preseljevanju, o proračunu Društva narodov, politiki štedenja, manjšinskih komisijah, o novih zgradbah, o anketi za premost, sladkor in les, uzakonjenju mednarodnega prava, Kellogovem paktu, trgovini s sužnji, o izpraznitvi Porenja, statutu mednarodnega sodnega dvora, gospodarski organizaciji, o mednarodnem duhovnem sodelovanju z vsemi pripadajočimi posameznimi vprašanji itd. Glavna skrb pri tem pa je ta, da bi skromna finančna sredstva zadostovala za smotnejšo preureditev delovanja Društva narodov, ker znašajo finančna sredstva skupno z delovanjem mednarodnega delovnega urada in mednarodnega sodnega dvora letno komaj 24 milijonov zlatih frankov.

Ogrska vlada se ruši

v Budimpešta, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Ker je voditelj desnih radikalov Julij Gömbös vstopil v vladno stranko in ker je bil imenovan za državnega tajnika v vojnem ministrstvu, so začeli bežati iz vladnega bloka meročajni legitimisti in liberalci; Gömbös je namreč znan eksponent volivcev, ki so za svobodno volitev kralja in pristaš za kandidature nadvojvode Albrehta. Včeraj je izstopil iz vladne stranke legitimistični poslanec grof Štefan Kray, danes pa napoveduje svoj izstop bivši finančni minister Kalay, voditelj liberalnega krila. Pričakuje

se, da bodo izstopile tudi še druge osebnosti. Gömbös je leta 1921 organiziral oboroženi odpor proti cesarju Karlu.

Eden od najodličnejših članov vladne stranke, bivši finančni minister Szalay je danes poslal predsedniku vlade dve odprti pismi, v katerih izjavlja, da izstopa iz vladne stranke in da odlaga poslanski mandat. Svoj korak utemeljuje s tem, da sedanja rekonstrukcija madjarskega kabineta ne odgovarja njegovemu naziranju o ustavi.

kraljem Alfonzom danes popoldne ob treh dospela v kielso pristanišče. Križarka bo najbrže še danes nadaljevala pot v Stockholm.

Francoski proračun

v Paris, 12. sept. (Tel. »Slov.«) V petek bo pod predsedstvom predsednika republike Doumergueja seja ministrskega sveta, na katero bo sta prišla iz Ženeve tudi delegata Društva narodov Briand in Loucheur. Briand bo poročal o razpravah v Ženevi, o posledicah njegovega govora in o zahtevi nemške delegacije za izpraznitev Porenja ter prosil za nova navodila kabineta. Na tej seji bodo razpravljali tudi o nasledniku Bokanowskega in o državnem proračunu. V novem proračunu znašajo izdatki 45.22 milijard (prej 42.44 milijard), dohodki pa 45.27 milijard (prej 42.49 milijard). Vojni proračun znaša 6.8 milijard (plus 784 milijonov), mornariški proračun 2.36 milijard (plus 508 milijonov) proračun za zrakoplovstvo pa 317 milijonov (plus 99 milijonov).

Koroško k monarhiji Bavarski?

v Monakovo, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Socialnodemokratska »Münchner Post« objavlja še nepotrjeno senzacionalno vest o posvetovanjih, ki so se vršila 29. avgusta v Celovcu med monarhističnimi krogi, med koroškimi Heimwehrovci, bavarskim prestolonaslednikom Rupprechtom in njegovim 24-letnim sinom Albrechtom ter nekaterimi bavarskimi nacijaonlisti, pri katerih naj bi se koroški Heimwehrovci pridobili za misel monarhije Wittelsbachov. Princ Albrecht je potoval z veljavnim potnim listom, glasečim se na ime grofa Schliefern.

Vojaško letalo zgorlo. Pri San Giorgiu di Nogara se je včeraj ponesrečilo vojaško napadalo letalo. Pilot je mrtev.

Usodni 7. oktober za Avstrijo

v Dunaj, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Vodstvo avstrijskega Heimwehra je izdalo proglas, da se za 7. oktobra napovedana manifestacija v Dunajskem Novem mestu razvrsti tako, da korakajo v mesto samo organizacije iz Štajerske in Spodnje Avstrije, da pride tja samo okrog 20.000 mož. Večina organizacij pa mora ostati doma, in sicer v strogi pripravljenosti, če bo treba korakati proti socialnim demokratom.

Štajersko vodstvo »Heimatschutz« pa poziva enako svoje pristaje, da se udeležijo iz cele Avstrije socialnodemokratskega pohoda v Dunajsko Novo mesto, ki se vrši na isti dan. Ob enem imajo tudi te organizacije ukaz, da so vsi člani bodisi doma, bodisi na pohodu, v strogi pripravljenosti.

Avstrijska kmetijska zveza se ostro obrača proti socialnim demokratom in pravi, da socialnodemokratskih izizvanj absolutno ne bo trpela. Politična organizacija avstrijskih liberalnih kmetov izjavlja, da stoji trdno na strani Heimwehra in je pripravljena z njim vred na vse posledice.

Pričakuje se, da bo vlada če ne oba shoda prepovedala, pa potrebno ukrenila, da bodo posamezni člani zborovali strogo ločeno.

Katoličani za Zogual

v Tirana, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je kralju Zogu poklonila katoliška duhovščina, katero je vodil apostolski legat monsg. Della Pietra s škadrskim nadškofom monsg. Kjedom in temu podrejenimi škofi. Zogu je priznal patriotične in kulturne zasluge katoliške duhovščine.

Venizelos ozdravel

z Atene, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Venizelos bo v par dneh zapustil bolnico nato pa nastopil 10-dnevni dopust. Parlament se sestane 17. septembra, pa le na krajšo sejo. Vlada ima pripravljen obširen zakonodajni material, ki s. bo tikal obče reforme državne uprave.

Praške banke zvišale obresti

v Praga, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Zveza bank je sklenila, da od 15. septembra dalje zvišajo obresti za vloge za pol odstotka. Banke naglašajo, da so se mednarodni zlati zakladi v zadnjih mesecih zvišali, tako da je nevarnost, da bi domači kapital odhajal v inozemstvo. Banke upajo da se bodo radi zvišanja obrestne mere vloge pomnožile, in da bodo obinstvo odvrnile od nakupovanja vrednostnih papirjev.

Celo mesto zgorelo. Pri Brombergu na Poljskem je pogorelo majhno mestoce Wrosy. Govori se, da je bilo mesto zažgano.

Slovenci na Dunaju

Prošnja rodoljubom v domovini.

Kako neobhodno potrebno je bilo naše društvo v tem svetovnem mestu, dokazujejo izredno veseli uspehi. Nad 200 rednih članov šteje že Slovenski krožek, a večina niso jugoslovanski državljani. — Vsako nedeljo od 6 dalje so redni sestanki v dvoranici znane restavracije Raimundhof poleg gledališča enakega imena. Tu sem dohajajo v velikem številu slovenski rojaki iz vseh okrajev tega velikega mesta, da se morejo v lepi slovenski družbi pogovoriti, da čujejo predavanja in domoljubne govore, da si izposojajo knjige iz društvene knjižnice itd. Posledice teh sestankov so neprecenljive vrednosti za povzdigo slovenskega duha in rodoljublja med dunajskimi Slovenci, ki se čutijo čedalje tesnejša bratska družba sredi tujega valovanja.

V oktobru bo šele eno leto, odkar obstoja naše društvo, ali takoj se je pokazalo, da bo to najživahnije naše društvo, ki nekaj zaleže, kamor se nagne, kjerkoli more sodelovati. Naše društvo ima edini naš pevski zbor, ki je sodeloval že ob raznih prilikah, ob patriotskih prireditvah in slavnostnih prilikah, a v juniju je priredil obširno akademijo v veliki dvorani češkega Narodnega doma »pri Pešti«.

Po bolj mrtvem poletnem času se bliža jesen, in tu nas čaka novo in ogromno delo: izpopolnitev naših vrst, tako da bo v naši sredi vsakdo, ki je še Slovenec. Kdor se šteje za Slovenca na Dunaju, ta mora v Slovenski krožek, ta mora s svojo osebnostjo, s svojo sposobnostjo in končno z denarnimi prispevki pripomoči, da naše edino slovensko društvo v najpopolnejši meri doseže svoje prelepe namene. K temu nam mora pripomoči v domovini vsakdo, ki ima kakorkoli stike ali vpliv na kakega rojaka na Dunaju ali bližini. Pišite mu, recite mu, vprašajte ga, ali je naš član, zakaj se doslej še ni prijavil, pridružite ga, da se takoj oglasi.

Posebno slovenski akademiki morajo biti naši člani, morajo sodelovati v pevskem zboru, dramatskem odseku, na sestankih predavati, govoriti in se tako pripravljati za narodnega delavca po dovršenih študijah. — Prosimo rojake v domovini za strogo kontrolo, ali so vsi akademiki v našem društvu. Doslej jih le preveč postopa po Dunaju, ne da bi jih poznali, ne da bi nam pomagali, ne da bi se oni sami tu urili za javnega delavca domovine. — Kdor od akademikov ne čuti potrebe, da nam v takem delu na Dunaju pomaga, ne zasluži pozneje nikakega vidnega mesta v domovini. Predsednik.

Kaj mislimo mi

Amputacija. Bili so časi, ko »Jutro« ni tako ostro pisalo proti amputašem. Takrat je bilo njihovo početje samo opravičljiva reakcija na izzivanje hrvatsko-slovenske opozicije z zahtevo po federalizmu, odn. autonomiji. »Vidite, kakšne posledice rodi zahteva po autonomiji,« tako je pisalo »Jutro« in izlilo svoj gnev na te autonomiste in federaliste, o amputaših pa ni žal besede. A sedaj, Maček, ki je takoj, ko je nastopil nasledstvo Radiča, govoril, da Hrvati zahtevajo popolnoma samostojno Hrvatsko, je velik jugoslovanski patrijot novega Pribičevićevega tipa, »amputaši« pa, katere je preje »Jutro« pardoniralo, pa so veleizdajniki. Ali ni uresničenje zahteve po popolnoma samostojni Hrvatski isto kot amputacija.

Zakon o zaščiti države naj Korošec odpravi, zahteva »Jutro«. Ta je tudi lepa. Pribičević je junak, ker je ta zakon uvedel, Korošca pa je treba križati, ker ga čez noč ne odpravi. Pravzaprav je to »Jutrovo« stališče popolnoma pravilno. Država je v nevarnosti in potrebna zaščita le kadar je Pribičević v vladi. Takrat je ta zakon potreben, kadar pa Pribičević ni v vladi, pa država ni v nevarnosti.

Papirnatne resolucije. Glavni odbor narodno-radikalne stranke sklepa samo brezposlabne papirnatne resolucije, tako piše »Jutro«. Ima prav. A kaj pa dela KDK, ali ne sklepa tudi ta na posvetovanjih svojega vodstva samo papirnatne in zraven še škodljive resolucije.

Dr. Zerjav se je oglasil. Seveda tudi on se razburja radi »amputašev«. Dr. Mačka, ki je govoril, da Hrvati zahtevajo popolnoma samostojno hrvatsko državo, pa ne obsoja. In radi prepovedi zborovanja na Bledu se razburja. Prepoved je popolnoma umestna. Po zakonu se zborovanja morejo prepovedati, ako se z njimi ogroža javni red in mir. Kaj bi se na zborovanju govorilo. Ponavljala bi se nesramna laž, da je vladna večina kriva umora v skupščini. Dr. Zerjav se bo menda še spomnil na 1. 1924. Takrat je gospodoval v palači na Bleiweisovi cesti njegov pristaš Baltič in takrat se je orjunašem očitil umor delavca Fakina. Kolikokrat je bil takrat »Slovenec« konfisciran. Orjunašem se ni smelo očitati umora, a dvetretjinski večini se umor sme očitati in uporabljati proti temu zakonite mere, je nasilstvo.

Ne priznavamo belgrajskega parlamenta. Priznavamo pa in sprejememo dijete, katere je določil ta parlament. Doslednost, ki mora imponirati parlamentarcem vsega sveta. S sedanjim režimom ne maramo imeti nobene stika. Apeliramo pa na ta režim, da prepove vojaškim osebam nastopati proti civilistom, ako jih ti insultirajo. (Iz resolucije zagrebškega parlamenta.)

Kdo so cincarji in kako nastanejo? Modri, širokogrudni, dalekovidni, na svojo čast in srbsko junaštvo ponosni — tako je označilo slovensko sds-arško časopisje politike srbske radikalne stranke, ko so ti sodelovali s Pribičevićem in Zerjavom. Ko so pa ti politiki spoznali, da je pravičnejše in za državo koristnejše, da ima vpliv nad upravo Slovenije mesto manjšine večina slovenskega naroda, so postali isti politiki cincarji. Med Slovenci pa je cincar dedec-baba, ki danes drugače govori kot včeraj.

Trgov. pogodba med Nemčijo in Romunijo.

v Bukarešt, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji ministrskega sveta se je sklenilo, da romunska gospodarska delegacija dne 19. septembra zopet odpotuje v Berlin. Ministrski predsednik Bratianu, ki se v pondeljek vrne v Bukarešt, bo pregledal poročilo delegacije in ji dal nadaljnja navodila. V dobro informiranih krogih se govori, da za ugoden zaključek trgovinskih pogajanj med Nemčijo in Romunijo ni nobenih ovir.

ZITO.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica: oktober 26.52—26.34, zaklj. 26.32—26.34, marec 29.28 do 29.18, zaklj. 28.80—28.62, maj 29.84—29.63, zaključek 29.68—29.70, november 26.93. Rž: oktober 25.54 do 25.52, zaklj. 25.54—25.56, marec 27.90—27.84, zaključek 27.84—27.86. Koroza: maj 28.64—28.72, zaključek 28.66—28.68, junij 29.40—29.22.

HMEJLI.

Nürnberg, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Dovož hmejlja 300 bal, prodanih 250 bal po ceni: tržni hmejlj 120—185, gorski 185, Hallertau 220—250, Telnang 250. Razpoloženje mirno, tendenca čvrsta.

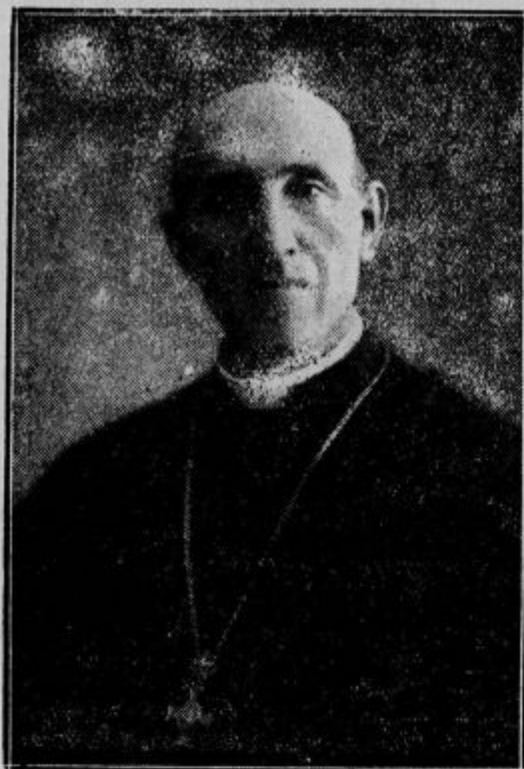
KOVINE.

v London, 12. sept. (Tel. »Slov.«) Baker: per kas 62.8125—62.875, tri mesece 63.8125—63.375. — Elektrolit 68.375—69.25. — Best Selected 65.25 do 66.5. — Strong 64. — Cin: perkas 210.625 do 210.875, tri mesece 209.5—209.625. — Svinec: bližaji 24.125, tuji 1.8125. — Cink: bližaji 24.6875, tuji 24.875. — Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. — Antimon reg.: 59.5—60. — Bela pločevina: 18.125. — Živo srebro: 23.75—24. — Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. — Wolfram: 16.125. — Platina: surova 17. — Srebro: 26.5—26.625. — Zlato: 84.115.

Novosadska vremenska napoved. Prevladovalo bo vedro in lepo vreme v celi državi. Oblačnost se bo povečala v severnih krajih. Dežja ne bo. Postalo bo hladnejše.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo.

Prelat dr. Josip Lesar - sedemdesetletnik

Danes, 13. t. m. obhaja prelat dr. Josip Lesar sedemdesetletnico svojega rojstva. Milostni jubilar se je rodil v Sušju pri Ribnici dne 13. sept. 1858, v duhovnika pa je bil posvečen dne 14. sept. 1881 v Goričanah pri Medvodah. Prve tri razrede ljudske šole je obiskoval v Ribnici, četrti razred pa v Ljubljani, kjer mu je bil učitelj znani šolnik Ivanetič. V letih 1869—1877 je poselal državno gimnazijo v Ljubljani, od II. do VIII. razreda kot gojenec Alojzijevega. Letna poročila, ki so takrat še imela lokacijo dijakov, so prinašala njegovo debelo natiskano ime zmiraj med prvimi. Poleg šolskih predmetov je pridno prebiral slovenske knjige in se že zgodaj uril v pisateljevanju. Drugi tečaj v 7. in celo leto v 8. šoli je bil urednik Alojzijevega dijaškega lista »Domačih vaj«, ki jih je tudi sam obilo zalagal s svojimi spisi. Kako globoko je bilo že njegovo dušniško srce prežeto iskrene domovinske ljubezni, svedoči kaj značilno apel, s katerim je bodril študujočo mladež k gojitvi materinščine: »Učimo se že v mladosti vztrajnega delovanja, širimo si vednosti kroge, likajmo posebno materinščino, da kot dorasli možje o svoji moči pripomoremo svojemu zatiranemu narodu do boljše bodočnosti.« Ti mladostni vzorci govore tudi v poznejši dobi iz njegovih spisov in iz vsega njegovega delovanja.

Da se izpopolni v bogoslovnih in drugih vedah, je 14 dni po novi maši, ko jo je obhajal v Ribnici dne 25. sept. 1881, odšel na Dunaj v Avguštin, kjer je prebil tri leta in pol. Dne 18. marca 1885 je promoviral doktorjem bogoslovja, a mesec dni pozneje je že nastopil svoje prvo duhovniško službo v Višnji gori, kjer je pastiral samo štiri mesece. Knezoškof Misia je namreč poklical vestnega in marljivega gospoda v duhovskem predstništvu, ki ga imenoval za kn. šk. kaplana in ordin. tajnika. L. 1889 so mu poverili na bogoslovnem učilišču v Ljubljani stolico bibličnih ved N. Z., ki jo je obdržal celih 30 let. Ob zibelki našega prosvetnega preporoda je kljub svoji stanovski zaposlenosti stal v prvih vrstah in z besedo in dejanjem pomagal pri organizacijah, na katerih sloni vsa naša sodobna katoliška kultura. In zato so mu leto za letom nakladali nove in vedno bolj odgovorne službe. Da ne zadenem preveč njegove skromnosti, naj govori gola statistika: L. 1890 je postal tajnik Kat. tisk. dr. in ostal kot tak do l. 1905; l. 1892 so ga izvolili za odbornika Duh. podp. dr. in mu hkrati poverili tajniške in blagajniške posle, l. 1925 celo predsedništvo, ki ga opravlja še danes; l. 1893 je bil imenovan za ravnatelja v dijaškem konviktu Alojzijevega, ki ga je upravljal 9 let; l. 1894 je bil poklican v prosinodalno izpraševalno komisijo, v kateri deluje še danes; l. 1901 so ga poslali v okr. deželni šolski svet, kjer je zastopal kn. šk. ordinarijat celih 17 let; l. 1902 pa je nastopil mesto ravnatelja v duhovskem sementišču in tako prevzel eno najvažnejših služb v versko kulturnem oziru našega naroda. Kako vestno je v teku 17 let vršil vzvišeno nalogo, dokazuje lepi epiteton — ata — s katerim še danes nazivljajo svojega bivšega ravnatelja vse novejši slovi duhov. generacije.

Vsa ta mnogovrstna zunanja zaposlenost pa ga ni ovirala, da bi ne udeleževal svojih mladostnih vzorov tudi na književnem polju. Nulla dies sine linea! po tem geslu se je ravnal sam, tako je bodril neprestano tudi podrejeno mu mladino. Razen sodelovanja pri »Dom in Svetu«, »Voditelju«, »Duh. Pastirju« in »Zgod. Danici« je pisal tudi več knjig, kot: Hermenevtiko, Zgodovino Alojzijevega, Berila in evangelije, Apostole Gospodove in nekaj manjših.

In njegova blaga dejanjska ljubezen do bližnjega, kaj! Najraje bi jo primerjal skromni vijolici, ki tem bolj duhti, čim bolj se skriva. Več ali manj so jo okužali vsi, ki so kdaj prišli z njim v stik, glasno pa jo oznanjajo orgle v Zavodu sv. Stanislava, ribniška Cerkev in podružnica sv. Križa, lična gotška kapelica s kipom Brezmadežne in zlatimi rožami v njegovi rojstni vasi ter cerkev pri Novi Štiti in nešteto drugih dobrodušnih spomenikov, ki pa ve za nje samo on in knjiga življenja.

Po končani svetovni vojni je odšel v po-

Kako se je pripravljala zločinska tolpa

Pod zaščito samostojno-demokratskih političnih klik — V službi samostojno-demokratske politike — S podporami samostojno-demokratskih režimov iz tajnih fondov

Apel na oblasti

Strahovita razkritja o grozodejstvih nekaterih bivših orjunašev so vzbudila pozornost. Javnost ogorčeno tirja, da se izvede preiskava do konca in do dna. Nobeni ozir ne smejo preiskave ovirati. To zahteva sloves poštenosti naših oblastev.

Na drugi strani pa so neki samostojni demokratje in njihovi prijatelji dvignili veliko tajno kampanjo, ki naj bi preiskavo ustavila in zatusala. V tej akciji so celo neki državni uradniki in višji funkcionarji. Javnost s trepetajočo skrbjo opaja gotove okolnosti preiskave.

Kot glasniki poštene slovenske javnosti pribijemo vsem in vsakemu, da je popolno razčiščenje in razkritje edino mogoče. Najvišji narodni in državni interes je zadoščenje za zločin in obsodba. Naj se tega jasno zavedajo vsi, ki imajo s stvarjo opraviti.

Kako strahovito je v takozvanih orjunaških aferah padla vera v pravičnost oblasti kaže že to, da se priče ne upajo izpovedovati proti prizadetim, ker se tresejo, da jih bo po brezuspešni preiskavi zadela Periceva usoda in da esdearski agenti z uspehom širijo laži, da bodo »višji« brezpogojno vse »zatusali«.

Vsako prikrivanje je izključno v interesu samostojno-demokratske klike, splošna korist pa tirja izpolnitev zakonov. Dvakrat je že pravica in oblast podlegla zločincem, ki so zlorabljali narodnost, tretjič ne sme, že smo še v pravi državi. Naj vedo vsi, da je ta dvakratna napadna obzirnost prinesla nove zločine, državi novo sramoto, narodu novo pokoro.

Upamo, da nas vsakdo razume

Pozivamo javnost

Afera bivših orjunašev sega v vse plasti in v čase tja do leta 1921. Sedaj je prilika, da pove vsak o teh ljudeh, vse kar ve in zna. Sedaj so oblasti odločene, da stvari za nobeno ceno ne izpuste iz rok. Sedaj je čas, da vsa javnost pomaga, da pridejo zločini te sdsarske avantgarde na dan. Sedaj naj javijo policiji ali preiskovalnemu sodniku svoje pritožbe vsi trgovci in industriji, ki so pod grožnjami morali plačevati mesečne prispevke za to bando, naročati inserate, dajati podpore itd. To je bilo čisto navadno izsiljevanje, ki spada pod kriminal. Sedaj je čas, da nastopijo vsi državni uradniki, ki so jih bivši orjunaši insultirali: Trbovlje, Ljubljana, Podnart.

Vsako je dolžan, da pomaga razkrinkati to zločinsko tolpo.

Radovednim SDS-ariem

Sdsarje strašno skrbi, kje je »Slovenec« dobil včerajšnje podatke. »Slov. Narod« je kar trdil, da nam jih je dala policija.

Ugotavljamo, da naš list od ljubljanske policije ne pričakuje nobene naklonjenosti. To je še v celoti in posameznostih ista policija, ki jo je postavil Zerjavov režim. Mi od policije nismo dobili nič in ne dobimo sedaj nič. Mi ne dobimo niti tega, kar bi človek sodil, da kot organ največje slovenske stranke dobi moramo. Ker smo se zanašali na policijo, smo imeli predvčerajšnjim in poprej samo kratke novice, medtem ko je »Jutro« imelo po cele kolone dolgo poročilo.

Našemu reporterju se je zgodilo, da mu je merodajen gospod trdil, da obdukcije ni bilo, med tem ko je demokratski tisk inesel njen podoben potek in opis. Za včerajšnjo številko nismo dobili od policije drugega kot izjavo, da je bilo nad 30 ljudi zasilanih, da se poizveduše dalje, in da ima zadevo že sodišče. Na sodišču smo šli tudi prosit za podatke, tam pa sploh ni bilo nič dobili. Vse ostalo smo morali zbrati sami iz najrazličnejših virov.

Popravek

Včerajšnje poročilo govori o občnem zboru na katerem, da je bil dr. Cepuder izvoljen za predsednika »Orjuna«. Točno pa se mora glasi: za predsednika konzorcija lista »Orjuna«.

Iz zločinske preteklosti

Umor Egidija Perica je sprožil kamen in čimdalje bolj prihajajo na dan zločini, ki jih je bivša orjunska organizacija izvršila. V včerajšnjem obširnem poročilu smo navedli nekatere najbolj drastične. Zločinov Orjuna pravzaprav ne bo mogla vseh razkriti niti

koj, a kljub temu je še vedno mladostno vedrega duha, še vedno dela in piše in se kot predsednik Duh. podp. dr. zanima zlasti za zboljšanje gmotnega stanja slovenske duhovščine, ki ji je še vedno skrben in splošno priljubljen oče. Zato se z jubilarantom vred veseli njegovega pomembnega praznika posebno slov duhovščina, želeč mu po dolgem in plodonosnem delu še lepo vrsto let in klanjajoč se

Marlje, kraLjIcE noVoštIftske,
LjubltLju,
preLatu In kanonlku
Doktorju Lesarju
V spoštoVanju In hVaLežnostI.

Dr. Fr. Trdan,

najbolj natančna preiskava, ker jih je toliko, da se jih morda še izvršilci sami niti več ne spominjajo. Še pred tedni je bil v Postojni napaden davčni eksekutor, invalid Kranje, ki je bil ranjen in so mu napadaleci odvzeli 18.000 lir. Splošna tajnost v Ljubljani pa je bila, da je bil napad na Kranje že dolgo poprej zasnovan v bivši Orjuni. Orjuna je ravno potrebovala nekaj tisoč dinarjev za »tekoče« stroške in so se napadaleci sami začudili, ko so našli pri Kranju toliko denarja, kolikor ga niti pričakovali niso.

Četniki

Že ustroj bivše Orjune kot organizacije je nujno narekoval, da zaide ta organizacija v zločine in protizakonitosti. V bivši Orjuni sta obstojali v glavnem dve skupini: navadni člani in vojaško organizirani četniki. Članstvo skoraj ni imelo vpliva. Na čelu bivše Orjune je bil glavni odbor. Ta je odločal o vsaki akciji. Niti najmanjši zločin ni bil izvršen brez vednosti političnega odbora. Zanimiva so v tem oziru pravila tajnega poslovnika četniške organizacije, ki navajajo: Člen 30. Nobena akcija se ne sme izvršiti brez predhodnega dovoljenja odnosno naredbe pristojnega političnega vodstva. Za čas vsake akcije se zahteva od vsakega četnika najstrožja in brezpogojna disciplina. Prestopki se kaznujejo po obstoječi disciplinarni odredbi in v slučaju nepokornosti tudi z drugimi najstrožjimi kaznimi. Ta disciplinarna naredba, o kateri govori poslovnik, je bila največja tajnost četniške organizacije. Najstrožja kazen, ki se je predvidevala za izdajstvo ali nepokornost, je bila smrt. Prisega, ki jo določa čl. 7. poslovnika, je bila prav zanimiva. Glasila se je: »Jaz... se svedčam zaklinjam na svojo čast in poštenje, da bom vedno in povsod z največjo požrtvovalnostjo ter brez vsakih osebnih koristi izvrševal vse, kar mi bo ukazano od mojega predpostavljenega četnika, četnika odnosno pristojnega odbora, v čast in slavo države ter nacije.« Popolnoma v logični zvezi s to prisego pa je značilni čl. 6, ki najbolj drastično kaže, da je imela bivša Orjuna že v svojem začetku v načrtu teroristična, roparska in morilska dejanja. Ta člen se glasi: Četniki, ki izstopijo ali ki so izključeni, morajo s svojim izstopom odnosno izključitvijo popolnoma pozabiti na svoje delovanje in na delovanje v četniški sekciji, to je niti javno niti zaupno se dotakniti kateregakoli delovanja četniške sekcije. Da pa bo imel ta člen še dopolnilo in da bo grožnja vsem četnikom, ki bi morda res kdaj kaj izdali, še bolj učinkovita in jasna, določa člen 22. poslovnika: Kompetence ožjeg odbora so t. 4.: Kaznovanje in odstavljanje vseh tistih (to je odpadnikov) v smislu čl. 6. in disciplinarne uredbe, ki, kakor že omenjeno, določa smrtno kazen za slučaj izdaje kake četniške skrivnosti. Dalje določa ta člen: »Politično vodstvo določa kazen, tehnično jo pa izvrši oblastni četniški odbor.«

Kdo je financiral

To vprašanje je eno najbolj perečih in naše ljudstvo se je z njim morda še največkrat ukvarjalo. Da je imela pri tem politična skupina samostojnih demokratov velik interes, da ima v tej bandi napadalno organizacijo, je znano. Od tu izvirajo prva denarna sredstva. Tudi razne partizanske vlade v prejšnjih letih so bivšo Orjuno prav znatno podpirale. Splošno znano je, da je za pohod v Trbovlje dne 1. junija 1924 bivša Orjuna dobila podporo od prosvetnega ministrstva in brezplačno vožnjo. Prosvetni minister je bil tedaj Svetozar Pribičević, kar je včerajšnji »Jutarnji list« previdno zamolčal. Drug vir dohodkov so si znali Orjunaši preskrbeti na prav zvit način. Svoje roparske pohode v Primorje itd. so predstavljali gotovim krogom kot velika »nacionalna dela« in so uživali zato podporo. Še pred nastopom SLS v vlado, je dobil ugledni bivši orjunaš v Belgradu iz tajnega fonda podporo 50.000 Din. Ker pa za

ta denar ni mogel položiti obračuna, mu je bila ta podpora pozneje odpovedana. Da so razni privatniki, tako n. pr. prav ugledni ljubljanski trgovci in drugi podjetniki v Sloveniji — tudi nemški in italijanski — žrtvovali za Orjuno prav znatne zneske, bodisi to iz simpatij do te organizacije, bodisi, da so si s tem kupili mir pred njo, bodisi radi izsiljevanj in groženj, je znana stvar.

Vojaški reglement

Skrbno čuvano in do podrobnosti izvedeno organizacijsko skrivnost pa je pomenjal reglement četnikov bivše Orjune z naslovom »Vojničke vežbe četnikov«. Te »vežbe« so najboljši dokaz, kako velike načrte je imela bivša Orjuna, in da so ji bili atentati v Italiji le preteveza, za katero se je skrivala druga zamisel, namreč prikopati se do dejanske moči v naši državi, odstraniti parlamentarizem in demokracijo ter zavladati po zgledu italijanskih fašistov, ki so se tudi razvili iz skupin enakih človeških tipov in z enakimi protizakonitostmi. V reglementu je bilo prvo načelo, da se vsaka akcija četnikov doma ali na tujem mora vršiti izključno in le z maskami na obrazu. Pri napadu na davčnega eksekutorja v Postojni, o katerem poročamo na drugem mestu, je napadalec eksekutorja Kranjca napadel sredi trga podnevi in vpričo mnogo ljudi. Napadalec je imel črno masko na obrazu. Ljudje s karabinjerji vred so bili ob toliki drznosti za hip zaprepaščeni in ravno ta hip je napadalec izrazil in pobegnil. To kaže, da je imel prav dobro roparsko šolo za seboj in da je bil instruiran po vojaškem reglementu bivše Orjune. Dva znana napadalca ropa na Prestranku sta se med drugim udeležila tudi višjega četniškega kurza, ki ga je Orjuna priredila l. 1926. v Splitu.

Zveze med bivšo orjuno in Heimwehrom

V zadnjem času pa so Orjuni vsi ti bogati viri odpovedali. Voditelji Orjunašev so si morali poiskati novo pot, novo podporo in našli so jo pri toliko osovraženi nemški Heimwehru v Avstriji in deloma tudi v Nemčiji. Ali pobuda za to je prišla najbrže iz Heimwehr same. Heimwehr je bila najbrže mnenja, da je Orjuna koncem koncev res kaka nacionalna organizacija, ni pa bila informirana, da je to navadna zločinska banda. Ni še dolgo tega, kar se je mudil v Ljubljani komisar organizacije Heimwehr, ki se je posvetoval z voditelji Orjune radi skupne akcije v po Italijanih zasedenem ozemlju. Tudi Orjuna je poslala v Avstrijo svojega emisarja, da se dogovori glede oblike podpore, ki bi jo Heimwehr dajala. Ta emisar je odšel celo v Berlin, da za »veliko nacionalno in protitalijansko delo« Orjune zainteresira tudi nemške narodne socialce, in če bo šlo po sreči, celo nemške nacionalce. Na razumevanje pa je naletel pravzaprav le pri avstrijski Heimwehr. Le iz zveze bivše Orjune s Heimwehr si je možno tolmačiti, kako je mogla bivša Orjuna priti do tako velike množine orožja in eksplozivnih snovi, kar je seveda vse skupaj pretihotapila preko meje v Slovenijo. Heimwehr je dajala bivši Orjuni tudi denarno podporo. Naši in nemški nacionalistični teroristi se niso prav nič sramovali medsebojnih skupnih zvez v svojem brezumnem in domišljavem mišljenju, da bodo le malenkostni atentati in roparska dejanja kaj pomagala našim ljudem v Italiji ter Nemcem na Tirolskem. Saj razen umora Cerkvenika ni mogla bivša Orjuna napraviti v Italiji nič drugega. In še ta umor so Italijani nad našimi ljudmi brutalno masčevali. Vsa druga teroristična dejanja na Primorskem pa je bivša Orjuna zopet izvršila le v ta namen, da pride do denarja. Kar je pri vsem najhujša svinjarija, so koncem koncev bivša Orjuna, Heimwehr in fašisti delali v tajnem sporazumu vsak v svojem delokrogu — bivša Orjuna in Heimwehr v navidezno škodo Italije, fašisti pa proti Avstriji in Jugoslaviji s podporo in vednostjo bivše Orjune.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Cetrtek, 13. septembra: Frančišek K., Mavrilij, Notburga, Virgilij, Amiat. — 257. dan v letu. — Po pravoslavnem koledarju: 31. 8., po muslimanskem 27. 3, 1347, po židovskem 28. 12. 5688.

ZGODOVINSKI DNEVI

13. septembra: 1916 so Italijani vrgli 120 bomb na Trst, ki so napravile milijonsko škodo. — 1867 je Garibaldi napadel papeževo državo. — 1592 je umrl francoski skeptik in moralist Michel de Montagne. — 1813 se je rodil ogrski pisatelj Joseph v. Eötvös. — 1830 se je rodila pisateljica Marie v. Ebner Eschenbach. — 1868 se je rodil češki pisatelj Otokar Březina. — 1872 je umrl filozof L. A. Feuerbach. — 1908 je umrl komponist E. Kretschmer.

★ **Cerkveno odlikovanje.** Ljubljanski gospod knezoškof je imenoval g. Avgusta Hegenkötterja, župnega rektorja v Ossenbergu na Westfalskem, in g. Teodorja Tensunderna, vikarja v Gladbecku, ob priliki, ko sta odpeljala westfalske otroke iz Slovenije nazaj v Nemčijo, za častna konzistorialna svetnika ljubljanske škofije. Imenovana duhovnika, ki sta po rodu Nemci, sta se perfektno priučila slovenskega jezika, da bi mogla uspešno delovati med slovenskimi delavci na Westfalskem. Med njimi delujeta z nemajhnimi uspehi že dolga leta. Zato sta to visoko cerkveno odlikovanje od strani slovenskega škofa gotovo zaslužila. Tudi mi jima iskreno čestitamo!

★ **Podeljeni sta župniji:** Trstenik g. dr. Janku Arnejcu, doslej mestnemu župniku v Škofji Loki, in Škofja Loka g. Jerneju Podbevšku, doslej mestnemu župniku v Kostanjevici na Krki. Za časnega župnega upravitelja v Kostanjevici pa je imenovan ondotni kaplan g. Anton Stanonik.

★ **Premeščen je g. Janko Zagar** pl. Sanval, kaplan v Trzinu na Dolenjskem, za kaplana na Jesenice. Ondotni kaplan g. Jožef Kastelic pa je odšel pastirovat med slovenske delavce na Francosko v nadškofijo Metz.

★ **Imenovanje.** Oblastni odbor je dodelil oblastnemu šolskemu odboru za pravnega referenta g. Narte Velikonjo.

★ **S pošte.** Amalija Negovetičeva je premeščena od Zgornje sv. Kungote v Rogaske Slatine; Angela Autratova iz Dobrne v Vojnik, in Francka Turkova iz Lok pri Zidanem mostu v Celje; Olga Seničeva iz Soštanja v Račje in Marica Kališnikova iz Mežice v Novo mesto; Karla Flisekova iz Zagorja ob Savi v Rimske Toplice; Erna Koreniničeva iz Zalca v Celje in Avrelja Safaričeva iz Ptuj v Hrastnik; Ana Kokošova iz Murske Sobote v Cankovo; dnevnica Fr. Kokovica iz Brezice v Novo mesto in Albina Arko iz Sodražice v Ribnico na Dolenjskem, Mihaela Bregantova roj. Killerjeva v Kranju je odpovedala pošto službo.

★ **Iz vojaške službe.** Po službeni potrebi je odrejen za vršilca dolžnosti intendanta 1. konjeniškega polka kraljeve garde administrativni podporočnik ekonomske stroke Rudolf Lubaj; za vršilca dolžnosti intendanta pešpolka kraljeve garde administrativni podporočnik ekonomske stroke Janko Palčič; za vršilca dolžnosti manipulanta skladišča 2. konjeniškega polka kraljeve garde admin. podporočnik ekonomske stroke Stanko Vodlak in za knjigovodjo donavskega intendantskega skladišča admin. poročnik ekonomske stroke Dragotin Vesič; na službo v mornariški odred Divulje mornariško-tehnični poslovodja 3. razr. Anton Arko; za vršilca dolžnosti kralj. broda »Labod« poročnik vojnega broda I. razreda Arnold Medlička; na službo v poveljstvo prizrenskega vojnega okrožja pehotni poročnik Dragomir Teklič in za honorarnega učitelja na nižji vojni akademiji inženjerski major Bogoljub Vasrak.

★ **V naše državljanstvo** sta sprejeta Vladimir Itin, inženjer in vseučiliški asistent iz Ljubljane, in Ivan Ivanek, rudarski inženjer iz Koprivnice.

★ **Nove šolske vspelednice.** Ministrstvo prosvete je odobrilo otvoritev novih vspelednic, in sicer: Senovo — brežiški okraj — 3 vspelednice; St. Jernej — Krški okraj — 2 vspelednice; Radeče pri Zidanem mostu 1 vspelednico; Cerkle — okraj Kranj — 1 vspelednico; Koroška Bela 1 vspelednico; Tržič 1 vspelednico; Smlednik 1 vspelednico; Mirna peč 1 vspelednico; Trbovlje — deška šola — 1 vspelednico; Blanca — brežiški okr. — 1 vspelednico. Ta odlok se izvrši, ko bo dana računaska možnost.

★ **Razpisane službe.** Direkcija voda razpisuje natečaj: 1. enega pisarja ali pisarniškega pripravnika I. kat. (IX.-VIII. skupine) v direkciji voda; 2. šest inženjerjev ali inženjerskih pripravnikov I. kat. (IX.-VI. skup.) pri oblastnih hidrotehničnih oddelkih v Nišu, Skoplju, Prištini, Sremu, Mitrovici, Tuzli in Cetinju. V slučaju, da za službo v gornjih oddelkih ne bi bilo kandidatov ali pa da bi bili taki kandidati, pa se iz kakih razlogov ne bi mogli sprejeti v službo, se bo oziralo tudi na

prijave v službo v kakem drugem hidrotehničnem oddelku. Položajna skupina, stopnja osnovne plače in stanarina kandidatov se bo odredila po službenih letih in ostalih pogojih zakona o uradnikih in ostalih državnih nameščenecih civilnega reda. Pravilno kolkovane prijave z vsemi potrebnimi dokumenti po čl. 12. zakona o uradnikih in o dosežanjem službovanju in delu se naj dostavijo najdalje do 25. septembra 1928 direkciji voda v Belgradu, Krunska ul. št. 81, kjer se o tem natečaju dobivajo tudi natančnejša pojasnila.

★ **Opreme za ohranitev brezalkoholnih pijač,** ki jih je razstavila na velesejmu »Brezalkoholna produkcija«, so našle izredno veliko število interesentov. Posebno so si vinogradniki in sadjarji v velikem številu nabavljali zelo praktične Eggenbergerjeve priprave, s katerimi je mogoče v vsakem sodu ohraniti grozdni ali sadni sok brez alkohola. Pač razveseljivo znamenje, ki priča, da bo intenzivno delo »Brezalkoholne produkcije« obrodilo obilo sadu!

★ **Razstava sodobne kulture v Brnu (CSR).** Posetniki razstave sodobne kulture v Brnu se opozarjajo, da je generalna direkcija državnih železnic z odlokom št. 61.646 z dne 15. avgusta t. l. dovolila 50% popusta pri povratku iz omenjene razstave v dobi do 21. sept. 1928 za vse vlake razven S. O. E. Na češkoslovaških železnicah velja za posetnike popust 33% za potovanje v Brno in nazaj.

★ **Šolske sestre v Repnjah** naznanjajo, da bodo za dobo od 15. oktobra t. l. do 15. marca 1929 sprejemale dekleta, ki imajo veselje priučiti se pretežno praktičnega gospodinjstva, kakor kuhanja, šivanja, krojnega risanja, pranja, likanja, vrtnarstva in drugih, v gospodinjstvo spadajočih del. Natančnejša pojasnila daje predstojništvo zavoda šolskih sester v Repnjah, pošta Vodice.

★ **V vojno šolo godbenikov v Vršču** bo sprejetih v tekočem letu 160 gojencev. Kandidati ne smejo biti mlajši od 14 in ne starejši od 15 let. Dovoliti so morali štiri razrede ljudske šole. Šola traja tri leta. Lastnoročno pisane prošnje se morajo poslati poveljniku »Vojno muzičke šole« v Vršču najkasneje do 10. oktobra t. l. Natančnejši pogoji so razvidni iz službenega vojnega lista št. 47 od 6. septembra 1928, katerega imajo vsa vojna okrožja in orožniške postaje.

★ **Počitnice vlomilec Pepeta.** Ni še dolgo tega, ko se je apaška družba v Ljubljani razveselila nepričakovane obiska vlomilec Pepeta. Veselo svidenje so lepo proslavili z nekaj šefani; pri kozarcu vina pa je Pepe skrivnostno namignil, da se mudi v Ljubljani takorekoč »incognito«, samo za nekaj dni, da si preskrbi »pasiršajnc«. Pepe se je naslednjega dne seznanil z delavcem Karlom Dürfeldom, kateremu je ponoči izmaknil delavske knjižice. Pepe je prišel v Ljubljano ponoči in noč ga je tudi vzela. Ali kmalu nato so pričeli ljudje v okolici Laškega govoriti o čudnem dvonogem lisjaku, pred katerim niso varne ne pute, ne gosi in ki se ne ustraši niti trgovin z manufakturo, še manj pa dobro založenih vinskih klet, polnih vina in subega mesa. Kratkotako, prebivalstvo laškega okraja je spoznalo, da se je k njim prikradel prav drzen vlomilec. Ali orožniki v Laškem so nastavili lisjaku past in vlomilec se je ujel. Na orožniški postaji pa je nastal nov križ z njim. Vlomilec je venomer trdil, da mu je ime Karl Dürfeld in molil v dokaz delavske knjižice. Orožnikom pa le ni moglo iti v glavo, kako je to, da je v delavski knjižici zapisano, da je Dürfeld star 40 let, dočim jih aretirane ne more imeti več kot kakih 26 let. No, lisjak pa ni bil prav nič v zadregi. Prišel si je izmišljevati razna imena, včasih kar po tri, štiri zaporedoma, tako, da mu nazadnje ni bilo še prav nič verjeti. Orožniki so poklicali na pomoč ljubljansko policijo in v torek sta se odpeljala v Laško policijski revirni nadzornik g. Ljubič ter policijski fotograf. Vlomilec so fepo fotografirali in daktiloskopirali. Kar kmalu so spoznali v njem apaša Pepeta Kolenc doma iz St. Petra v Savinjski dolini. Pepe je rokomavh šore brez primere. Radi vlomov je bil kaznovan že nič manj kot enajstkrat. Nazadnje so ga spravili v kaznilnico v Stari Gradiški. Ali nekoč je pri delu na polju pogumno skočil v Dravo in jo preplaval ter pobegnil. Jetniški pazniki so sicer opazili njegov beg in streljali za njim, niso ga pa zadeli. Pepe Kolenc pravi sedaj, da si je civilno obleko izprosil nekje v Slavoniji, zdi se pa, da jo je najbrže kje ukradel. Za njim je bila izdana tiralica in so ga orožniki iskali povsod, dokler ga niso prijeli v Laškem. Mož si je tekom »sodnih počitnic« nakopal precej grehov na glavo, za kar bo moral dati odgovor še sodišču v Celju, potem ga bodo pa prepekljali nazaj v Stari Gradiško, kjer ima sedeti še dobra tri leta.

★ **Orožnik ubil orožnika.** V vasi Sinjcu pri Otočcu na Hrvaškem se je te dni pripetil velik zločin, pri katerem je bil ubit orožnik Mate Matičević. Matičević je skupno z orožnikom Vučancem vršil službo pri gašenju gozda v Sinjcu. Zvečer sta postala utrujena in sta odšla spat. Ko sta se naslednjega

jutra zopet sešla, je prišlo med njima do spora radi službe. V prepiru je starejši Vučanac naperil puško na Matičevića in sprožil. Matičević se je hudo ranjen zgrudil na tla. Vučanac je oddal v divji togoti nanj še pet strelcev ter ga še dvakrat zabodel z nožem, nato se pa šel sam javit oblastem. Matičevića so hudo ranjenega prepeljali v bolnišnico, vendar pa je že med vožnjo umrl.

★ **Cela vas zgorela.** V ponedeljek zvečer je nastal v vasi Kariči pri Visokem v Bosni velik požar, ki je radi hudega vetra takoj objel vso vas. Kmetje so komaj še utegnili rešiti svojo živino, dočim so jim hiše pogorele. Radi pomanjkanja vode je bilo gašenje nemogoče. Sarajevska oblast je kot prvo pomoč takoj prispevala 7000 Din.

★ **Bučar, Zgodovina starega veka za II. razred srednjih šol,** nova okrajšana izdaja, je pravkar izšla v zalogi Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani. Cena vezani knjigi 38 Din.

★ **Ciril Pregeļ: »Nageljčki«.** III. višja stopnja. Zbirka je pravkar izšla v zalogi Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani in velja 26 Din.

★ **Redni občni zbor Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo** se bo vršil v nedeljo, dne 16. t. m., ob pol desetih dopoldne v dvorani Celjskega doma v Celju. Razen običajnega dnevnega reda se bo razpravljalo o likvidaciji stanovanjskega vprašanja, davčni reformi in drugih važnih stanovskih zadevah. Obenem se bo protestiralo proti 100% občinski davščini na najemnine nad zlato pariteto v Mariboru in Ptuj. Prosimo vse delegate, kakor tudi celjske in druge posetnike, da se tega zborovanja udeležijo v obilnem številu. (8702)

★ **Korpulentni ljudje** morejo s skrbno rabo naravne »Franz-Josef« grenčice doseči izdatno izpraznjenje črev brez napora. Številna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vde zelo zadovoljni tudi bolniki, ki jih muči trganje ali sladkorna bolezen. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

DIJAK BREZ DIJAŠKEGA KOLEDARJA — OBRTNIK BREZ ORODJA

Evharistični shod v Krškem

Na Mali Šmaren zvečer so zagoreli kresovi po velikem Krškem polju, po vinorodnih gorah krške okolice in celem Posavju in naznanjali med slovesnim zvonjenjem slavnost evharističnega shoda v Krškem za obširni dekaniji Leskovec in Videm. Napočila je nedelja imena Marijinega. Prekrasen dan, kakor da se hoče vsa narava veseliti praznika v čast presv. Evharistije. Mesto Krško je na povabilo župana g. Alfonza Urbanca z zastavami prazniško okrašeno, posebno je ozaljšan trg pred župno cerkvijo z mlaji in venci. Od jutra do desetih so prihajale od vseh strani velike množice ljudstva, eni peš, drugi na okrašenih vozovih. Največjo pozornost pa je zbudil sprevoz, v katerem je prišlo z rajhenburško godbo čez krški most do 3000 ljudi. Ob desetih je bil trg pred župno cerkvijo nabit poln. Splošno se sodi, da je bilo ljudi nad 7000; in vendar najlepši red. Izpred oltarja, ki je bil postavljen pred cerkvijo na vzvišenem prostoru, je govoril kanonik g. dr. Cukala iz Maribora o pomenu evharističnih kongresov in shodov. Sv. mašo je opravil dekan g. Al. Kurent. Po cerkvenem opravilu se je vršilo manifestacijsko zborovanje pod predsedstvom primarija g. dr. Julija Murglja. Potem ko je mladenič J. Planinc v vzvišeni pesnitvi (M. Elizabete) pozdravil vse navzoče, je predsednik občnega odbora g. dr. M. Natlačen v globoko zamišljenem govoru razvijal pomen in potrebo avtoritete. Prosvetni šef g. dr. K. Capuder pa je prepričevalno govoril o presv. Evharistiji kot viru kreposti.

Popoldne od dveh se je razvila po krškem mestu veličastna procesija z Najsvetejšim, katero je v spremstvu 30 duhovnikov in 60 salezijanskih klerikov vodil kanonik g. dr. Cukala. Meščani so imeli okna okrašena z cveticami in svečami. Igrali sta dve godbi, domača krška in rajhenburška. Mogočno je bilo petje 140 pevcev pod spretnim vodstvom g. Al. Čanda. Sprevoz so poveljevali množični ognjegasci, katere je povabil predsednik župe g. R. Engelsberger. Udeležila se ga je šolska mladina iz domače in sosednih župnij. Posebno lepo sliko so mu dale mnoge zastave in razna bandera. Zopet se je napolnil trg pred župno cerkvijo po končani procesiji. V sklepnem ognjivitem govoru je kanonik g. dr. Tomaž Klinar slavil evharističnega Kralja. S posvetitvijo presv. Jezusovemu Srcu in zahvalno pesmijo se je zaključil sijajno uspeši evharistični shod.

Shodi SLS.

V Ljubnem v Savinjski dolini se je v nedeljo dopoldne vršil velik shod SLS na trgu sredi Ljubna. Govorili so narodna poslanca Fr. Kremžar in Vl. Pušenjak ter obl. poslanca Blekač in Štruceļ. Nekaj ljubenskih radičevcev se je v soboto sicer pripravljalo razbiti nedeljski naš shod. Toda na shodu samem vpričo mase našega ljudstva si niso upali niti pokazati te svoje namene. In ko tudi z medklici niso imeli sreče, so se sredi

Schmolli-ova pasta
že 50 let najboljša krema za čevlje

shoda umaknili in izginili, videč svojo popolno nemoč. Shod je bil lepa manifestacija za politiko SLS in dr. Korošca.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

V noči na petek: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

★ **Avtomobilni promet Ljubljana—Vič—Brezovica—Vrhnika** in obratno. Spričo vpeljana mestnega avtomobilnega prometa Vič—Ježica opusti zasebno avtomobilno podjetje M. Lajovic vožnjo na Vič ob 8 in ob 18.10 ter odhod od tam ob 8.20 in 18.28. Vožnji na Brezovico in obratno ter štirikratne (po potrebi tudi petkratno) vožnje na Vrhniko in obratno pa ostanejo i v bodoče v veljavi, kar je vsekako v interesu občin, ki leže med Kozarji in Vrhniko.

★ **Velika mestna avtobusa,** ki vozita iz Ljubljane na Vič sta večkrat ovirana v Gradišču med Luckmannovo in Kavčičevo hišo, kjer se celo dva navadna voza s težavo drug drugemu izogneta. V interesu cestnega prometa bi bilo želeli, da bi vozil mestni kolos mimo realke na Rimsko cesto in ne več skozi Gradišče.

★ **Primarij docent dr. Ivan Robida** ordinira odšel vsak delavnik od 2. do 3. ure popoldne na Miklošičevi cesti št. 16 (Bambergovca hiša).

★ **Popravek telefonskega imenika.** V št. 205 od 8. septembra t. l. smo objavili med novimi telefonskimi naročniki v Ljubljani tudi št. 3221 t. j. telefon predsednika višjega državnega sodišča g. dr. Antona Rogine. Pripominimo, da je 3221 številka privatnega telefona, ki ga ima g. predsednik v svojem stanovanju.

★ **Tatvine.** Delavec Jože Škarabot, stanujoč v kleti nove stavbe v Podmilščavi ulici, je dobil dne 10. t. m. popoldne, ko ga ni bilo ravno doma, nepričakovano in nedobrodošel obisk. V njegovo stanovanje se je prikradel neznan uznovič in odnesel lepo novo škarabotovo obleko, vredno 1000 Din. — Branjevka Leopoldina Škerjanc v Hradskega vasi št. 28 je na vrtu izobesila perilo ter vrt zaklenila. Ko se je čez nekaj minut vrnila, je mogla ugotoviti, da ji je nekdo odnesel vse perilo, vredno nad 300 dinarjev. — Aretiran je bil neki Josip K., ki je vlomil v šrambo Mestne elektrarne in odnesel kabel v vrednosti 600 Din. — Ovaden je neki Milan F. radi tatvine obleke v vrednosti 1090 Din v škodo Antona Lazarja.

★ **Poličijski drobiž.** V policijski torbi, ki sicer ni nikoli prazna, so se večeraj zbrala poročila o nekem slučaju javnega nasilstva, o treh veselih mladeničih, ki so prepevali ponoči na ulicah in še o treh drugih pijancih, ki so grešili na enak način, o enem slučaju nevarne grožnje, enem prestopku sladolegarskih predpisov in enem slučaju beračenja. Dvanajst trgovcev so zapisali stražniki radi prestopka novega pravilnika o obratnem času. Štirje avtomobilisti in enajst voznikov pa je bilo zapisanih radi prestopka cestno-poličijskega reda.

Preprod. drva, koks, kovaški premog in oglje — „ILIRIJA“
Vilharjeva cesta (za Gl. kol.), Kralja Petra trg 28, Miklošičeva cesta 4 — Telefon št. 2820

Maribor

IZ MARIBORSKEGA OBLASTNEGA ODBORA.

Ker je pri mostu na Polzeli srednji stebra že čisto spodjen ter je popravilo nujno potrebno, se v to svrhu dovoli kredit 150.000 dinarjev. — Sprejeli so se učenci v kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob j. ž. Vseh je bilo sprejetih 36 in sicer 18 plačujočih, 18 pa prostih. — Za zgradbo ceste Žiže—Spitalič se je dovolil znesek 41.000 dinarjev. — Sklene se, da se napravi projekt za regulacijo hudournika Gornje Meže in sicer od Črne pa do izliva Koprivne. — Za most v Pristavi in sicer v tiru okrajne ceste Ljutomer—Pristava se dovoli kredit 25.000 dinarjev.

□ **Sprejem Vestfalčkov v Mariboru.** Včeraj ob polpetih je prišlo v Maribor na povratku v domovino 220 Vestfalčkov. Z njimi so prispeli župnik Tensundern, svetnik Kalan in 30 starišev, ki so porabili priliko, da si po dolgem času ogledajo domovino in ki se sedaj vračajo s svojimi malčki nazaj na Vestfalsko. Na kolodvoru se je k sprejemu zbralo lepo število občinstva. K sprejemu so prišli veliki župan dr. Schaubach, okrajni glavar dr. Pivec, oblastni odbornik Kugovnik, zastopstvo Pro-

svetne in Kršćanske ženske zveze ter profesor Rezman. Ob prihodu vlaka je zaigrala godba katoliške mladine. Naši Vestfalci so z živahnimi klici pozdravljali svoje tovariše, ki so prebili svoje počitnice v mariborski oblasti v Dečjem domu. Čim se je pojavil župnik Tensundern, so naši Vestfalci takoj pohiteli k njemu in ga ljubko pozdravili, kar je na gledalce napravilo najlepši vtis. Nato je deklica Mariborčanka v prisrčnih besedah pozdravila župnika Tensunderna ter mu izročila šopek. Vestfalci so se nato razporedili v sprevod in se z godbo na čelu podali v oblastni dečji dom, kjer se jim je priredil prigrizek. Prenočili so v Dečjem domu, mestnem dečjem zavetišču ter v poslopju ljudske deške šole v Samostanski ulici, deloma pa po zasebnih stanovanjih. Danes se bodo Vestfalci z župnikom Tensundernom in svetnikom Kalanom vrnili preko Dravograda domov, kamor poneso najlepše vtise, ki so jih dobili v domovini svojih starišev.

□ Kolonija II. bo te dni že pod streho in bodo delavci ob tej priliki obhajali običajni likof že to soboto.

□ Iz davčnega urada. Za davčnega asistenta v 4. skupini II. kategorije je postavljen pri tukajšnjem davčnem uradu Ferdinand Dobravec, finančni konceptni praktikant v isti skupini iste kategorije.

□ Stanovanjski hiši mariborskega oblastnega odbora na vogalu Strossmajerjeve in Gregoričeve ulice sta se v ponedeljek že začeli graditi. Hiši bosta trinadstropni ter namenjeni uradništvu oblastnega odbora. Prostora bo za 24 stanovanj. Stavbena dela so se oddala stavbni komisiji Kiffmann-Nassimbeni kot najnižjima ponudnikoma. Obe stavbi bosta do 10. novembra pod streho.

□ Umrla je Gregorič Helena, hčerka tukajšnjega špediterja Gregoriča, stara 22 let. Pogreb bo danes ob 18 iz kapelice na mestnem pokopališču v Pobrežju.

□ Gradbena dovoljenja so dobili: Tkalcica Doctor in dr. za zgradbo provizoričnega skladišča; Horvat Ivan za gradnjo parne pekarnice; Hergouth Franc za gradbo delavnice v kartonarni tvornici; Toda Kavrl, prizidava tkalnice s kotlarno v tvornici svilenih izdelkov v Mlinski ulici; Mestna občina za gradbo avtogaraže; mestna občina za gradbo kolonije II.; Senekovič Franc za preureditev pritličja ob železnici 12; Deuel Katarina za gradbo provizoričnega tobačnega paviljona na Betnavski 62; Brandl Josip in Franciška za preureditev hiše v Strossmajerjevi 5; Bevc Matija za gradbo pritlične stanovanjske hiše na Radvanjski cesti. Uporabno dovoljenje je dobil Ivan Vodopivec za pritlično stanovanjsko hišo v Dušanovi ulici.

□ Tuji v Mariboru. V času od 1. do 10. septembra se je prijavilo v Mariboru 828 tujcev; od teh je 175 inozemcev.

□ K filmu sta hotela. V nedeljo sta se dobila tam zunaj v bližini vojašnice Kralja Petra dvanajstletna fantiča Rudolf G. iz Smetanove ter Herman H. iz Loške ulice. K filmu bi rada šla! Rudl je imel večjo vsoto denarja pri sebi ter povabil Hermana, če gre z njim v Zagreb. Storjeno! Takoj sta bila na kolodvoru ter vzela vozni listek za Zagreb; plačal je seveda Rudl. En dan sta postopala po mestu hoteli priti k filmu. Iz vsega tega pa ni bilo nič in razočarana nad neuspehom sta se vrnili včeraj v Maribor. Herman je šel domov in ga je oče malo namikal, Rudl pa si je najel sobo v hotelu »Kosovo« pod napačnim imenom Gustav Fröhlich ter tam lepo prenočil. Ko se je drugega dne prebudil, je bilo tudi njegove filmske slave konec.

□ Karambol. Včeraj je privozil po drž. mostu v smeri proti Veliki kavarni privatni uslužbenec Avgust V. V istem hipu pa je mestni avtobus zavozil proti postajališču pri Veliki kavarni. Avgust V. pa je vozil vse prehitro ter je radi tega padel s kolesom ob prednji del mestnega avtobusa. Le šoferjevi prisotnosti duha se je zahvaliti, da ni prišlo do večje nesreče in da je Avgust V. ostal nepoškodovan.

□ Napadli so ga. Štefek S. je imel predvčerajšnjim smolo. Okoli 11 ponoči so ga v bližini tukajšnje moške kaznilnice napadli trije neznanci. Pretepli so ga s palicami, odvzeli 500 dinarjev in v prvem trenutku je reže celo mislil, da so mu celo zlomili nogo. Okoli 1 ponoči so ga nekateri prijatelji našli nezavestnega ležati v bližini moške kaznilnice, nakar so ga prepeljali v bolnico. Drugi dan pa je bil že toliko dober, da je lahko hodil. Toži edino za 500 dinarjev, ki so bili vse njegovo premoženje. O napadalcih pa ni ne duha ne sluha.

□ Nezgodi. Josip Borovnik, pomožen delavec v tovarni B. v Jezdarski ulici, je pri skladanju omotov blaga in stoječ na lestvi izgubil ravnotežje ter padel z lestve. Radi precejšnje poškodbe so ga odpeljali v bolnico. — Neznani kolesar pa je v Lajtersbergu povozil 12 letnega učenca Josipa Pregelja iz Pesnice. Fanta so prepeljali v bolnico.

DIJAKI! NAJBOLJŠI, NAJPOPOLNEJŠI IN NAJLEPŠI JE EDINO »DIJAŠKI KOLEDAR« SLOVENSKE DIJAŠKE ZVEZE. ZA VSAKEGA DIJAKA JE NEPOGREŠLJIV ŠOLSKI SPREMLJEVALEC.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Interesente za ljubljanski gledališki abonma opozarjamo, da se zaključijo prijave za abonma v soboto, dne 15. t. m. Trenutno se sprejemajo prijave še za red C in D ter premijski abonma. Reda A in B sta polno zasedena. Ker se nam obeta v resnici dobra gledališka sezona z izvrstnimi močmi in izredno zanimivim repertoarjem, vabimo vse zainteresirane k podpisu gledališkega abonmaja. Priponinjamo tudi, da so cene posameznim sedežem in ložam nižje kakor pa so bile lansko sezono. Prijave se sprejemajo dnevno od 9. do 12. in od 3. do 5. ure popoldne v dramskem gledališču.

Otvoritev gledališke sezone 1928-29 v ljubljanskem Narodnem gledališču. Ljubljanska drama začne novo sezono v soboto, dne 22. t. m. s Shakespearejevim delom »Romeo in Julija«. Opera sezona pa se odpre takoj, kar hitro bodo končane preureditve na odru opernega gledališča, kar bo po vsem pričakovanju v prvi polovici meseca oktobra.

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljnja beseda po 3 Din.

Zveza slovenskih vojakov Ljubljana. — Moste sporoča občinstvu, ki poseti bojno igro »Kalvarija« v soboto in nedeljo ob 8. zvečer, da ga po predstavi pričakuje posebna garnitura električne cestne železnice pri garnizijski bolnici za povratek

Celje

□ Pevci in pevke! V petek dne 14. septembra ob 8. uri zvečer se vrši v I. nadstropju novega Orlovskega doma važna pevska vaja radi nastopa zboru pri nedeljski otvoritvi Orlovskega doma. Vsi pevci in pevke Katol. prosvetnega društva so nujno vabljeni, da se vaje udeležijo.

□ Tat v podstrešju. Dne 11. t. m. je prišla k stražniku na Kr. Petra cesti služkinja Marija Potočnik, ki služi na Miklošičevi cesti št. 5, ter povedala stražniku, da je neki moški s silo snel žabeo s podstrešnih vrat in se nahaja sedaj na podstrešju. Stražnik je vzel s seboj še enega tovariša. Ko sta prišla do podstrešnih vrat, je ista nekdo od znotraj s silo tiščal, da jih je bilo mogoče le z velikim naporom odpreti. Na podstrešju sta našla stražnika moškega, zraven njega pa dosti močan železni klin, ključ, pri njem pa 6 novih in 2 rabljenja žepna roba, ki so bili last v hiši stanujočih oseb. Možakar se je najprej predstavil kot Alfonz Drobac, rojen v Berlinu. Kmalu pa se je izkazalo, da se piše Nikola Binički, da je potepuh in doma iz sela Krč, občina Vrbovsko v karloški oblasti. Na vprašanje, kaj da je iskal na podstrešju, pravi, da si je hotel le odpočiti, ker je baš prišel peš iz Ljubljane. Pa se zamotava v odgovorih in pravi drugič, da je hotel v hiši iskati službe. Možakar se je pred 14 dnevi nahajal v Mariboru, kjer so ga radi potepuštva za 2 dni zaprli in nato odgnali v pristojno občino. Doma ga ni držalo in jo je takoj mahnil v Karlovec, od tam v Ljubljano in sedaj v Celje, kjer očitno ne bo dobil samo 2 dni. Radi splošne sumljivosti je moral namreč v sodne zapore, da mu sodniki natančneje pregledajo obisti. Pri njem so našli tudi davčno knjižico na ime Ante Rogič. Binički pravi, da jo je našel v Ljubljani.

Dopisi

Kranj

Ogenj. V noči od ponedeljka na torek je opazil službojoči stražnik g. Fagar okoli 5 zjutraj, da se je valil dim iz zračnice industrijskega podjetja »Ika«. Stražnik je takoj poklical hišnika, ki je ogenj pogasil s Minimaxom. Ob pol 4 so bili že tudi gasilci na mestu. Pogorela je električna stikalnica za likanje, škoda je občutna.

Pomanjkanje vode. Da vlada že toliko časa velika suša, se ne pozna samo pri pomanjkanju pitne vode, ampak tudi pri vrstnihskih podjetjih. Ker je padla Kokra daleč pod normalo, je morala Pollakova tovarna radi pomanjkanja vodne sile napeljati elektriko iz Majdičeve električne centrale, da more nadaljevati z obratom v istem obsegu kakor je delovala doslej.

Trbovlje

□ Novo stavbeno podjetje. G. veliki župan ljublj. oblasti je podelil g. Josipu Ciuhi stavbenku v Trbovljah, koncesijo za izvrševanje stavbene obrti v neomejenem obsegu s sedežem v Trbovljah. G. Ciuha je bil dolga leta vodja vseh večjih zgradb, ki so se izvršile pri raznih rudniških TPD od strani podjetja »Slograd«.

□ Afera Orjunašev — senzacija za Trbovlje. Ko so časopisi prinesli vest, da je Peric umorjen in to celo, kakor se sumi, od Orjunašev, je zavrsalo med rudarji v Trbovljah. Posebno so se pulili za včerajšnjega »Slovenca«, kjer so Orjunaška dela obširneje opisana. Zela vseh je, da bi se Fakinova justifikacija kaznovala na ta ali oni način, da bi znali, da je tudi za Orjunaše zakon tu, kateremu se morajo pokoravati, ne pa samo za delavce. Poparjeni so pa naši demokrati, večinoma vsi zagovorniki in člani Orjuna.

□ Pričetek poduka na meščanski šoli. Kakor čujemo se prične poduk na novozgrajeni meščanski šoli dne 20. septembra.

□ Vselitev najemnikov v nove občinske stanovanjske hiše se bo izvršilo še pred zimo. Na razpolago bo 24 stanovanj, prosilcev pa toliko...

Rogaška Slatina

Orlovska slavnost pri Sv. Križu je uspela nad vse pričakovanje. Lep je bil sprevod k sv. maši, lepo je bilo videti našo dobro mladino v cerkvi in lep je bil nje nastop pri popoldanski telovadni akademiji. V cerkvi je zbraunemu Orlovstvu govoril e. g. kanonik dr. Vraher iz Maribora. Na akademiji pa sta govorila g. Peršuh in oblasni poslanec — domačin g. dr. Anton Ogrizek iz Celja ter podžigala navzoče, da pripomorejo, da se v orlovskih vrstah zbira vsa poštena slovenska mladina, čemur so poslušalci navdušeno pritrjevali. Telovadna akademija so posetili številni odličnjaki iz Rog. Slatine, Rogateca, hrvaškega Iluma, Šmarja, Celja in celo iz Maribora.

Ptuj

□ Gimnazija zaznamuje letos izredno lep napredek glede števila dijakov, ki presegajo vsa dosedanja leta. V I. razred se jih je na novo vpisalo 65 in sta se otvorili paralelki, v II. r. 47, v III. r. 46, v IV. 53 z dvema paralelkama, v V. r. 30, v VI. r. 24, v VII. 20 in v VIII. 19, tako da znaša število vseh dijakov na naši gimnaziji 304, med katerimi je 59 deklic. Letošnji obisk tega zavoda kaže, kako je tukajšnjemu prebivalstvu potreben. Upamo, da bodo na-

Cerkveni vestnik

Kongregacija gospa in gospodičen »Zalostne Matere božje« pri Sv. Florjani, ima v soboto ob pol 7. zjutraj sv. mašo in skupno sv. obhajilo, popoldan ob 5. shod. Udeležba obvezna!

Polzvedovanje

Našel se je na trgu zavitek z ženskimi čevlji. Polzve se škofja ul. 7-p. desno. Izgubila se je v nedeljo popoldne v Franciškanski ulici palica s koščeno kljuko in monogramom F. K. Pošten najditelj naj jo odda pri fotografu Uršiču v Franciškanski ulici.

črti glede ukinitve naše gimnazije z ozirom na število dijakov, ki bo v prihodnjih letih gotovo še raslo, enkrat za vselej izginili z dnevnega reda. Adaptacijska dela v gimnazijskem poslopju, s katerimi se preurejujejo nekdanji muzejski prostori v učilnice, bodo kmalu dovršena in bo naša gimnazija tudi glede prostorov za pouk na višku.

□ Utonil je pri kopanju v Dravi osmošolec Milan Arnuš, sin davčnega uradnika. Šel se je kopat z več tovariši in mu je najbrž na razmeroma plitvem mestu prišlo slabo, da je omahnil v vodo in izginil. Tovariši mu v razburjenosti niso priskočili na pomoč, tako da ga je Drava odnesla in ga do danes še niso našli. Fanta, ki je bil vzgleden dijak, miren, priden in zelo vreden, je zelo škoda. Vse sočustvuje z ubogimi stariši, katerih edini sin je bil.

□ Zadnje narodno slavlje 20 letnice septemskih dogodkov v Ptuj, ki sta ga priredili CMD in Sokol dne 8. t. m., spet daje povod »Jutr«, da kriči, da se je naša SLS udnjala tistim, ki so Slovence svojčas pretepali. Gospoda, kadar boste mogli pokazati samo eno edino dejstvo, en edini sklep SLS v Ptuj, ki bi bil proti Slovincem, tedaj govorite! Ogorčenje in vpitje proti županu in mestnim svetnikom je pa za cukrat še prazno grmenje, dokler jim ne morete reči: evo vas, poturice! Da Vas pa g. župan ni pozdravil, naj vas ne vznemirja, saj tudi Orlov pri zadnji prireditvi ni pozdravil in so zadoščale zastave tako zanje kakor za narodno slavlje.

Piscee pri Brežicah. V petek, dne 7. t. m. se je mudil pri nas zastopnik »Svete Vojske« g. Fran de Cecco. Odraslih nismo mogli skupaj spraviti, da bi poslušali potrebno predavanje, pač pa je bil nepričakovani prihod g. zastopnika našim malim v veliko veselje. V šoli je bilo predavanje v dveh razredih, ki je šlo mladini do srca. Mladi poslalsci so se vneli za »Mladega Junaka«, ki bo letos kakor posnamemo iz prve številke, posebno zanimiv in bogat na slikah. Vzvajajmo v treznosti mlade, da ne bomo imeli v starosti pijancev!

Catež ob Savi. Na praznik 8. t. m. je pri nas sprejel g. okrajni glavar dr. Šiška zaobljubo novega župana in občinskih svetovalcev, ki so vsi pristali SLS. Ta politični preokret je bil za Catež že potreben, ker dosedaj je izgledalo, kakor da bi bil naš Catež res kakla trdnjava samostojnih in radičevcev, kar pa v resnici ni odgovarjalo splošnemu mišljenju ljudstva.

Čušperk. Tukaj obhajata 12. t. m. ugledna zakonska gospod Viljem pl. Laschan, dvorni svetnik in podpredsednik drž. vlade v pok. s soprogo Barbaro, lastnika gradu Čušperk, svojo srebrno poroko. Na predvečer jima je priredilo prebivalstvo sosesčine podoknico in prisrčno čestitalo. Cerkveno opravilo v okrašen grajski kapeli, katerega se je udeležilo mnogo ljudstva, je opravil g. Kogovšek, župnik iz Kopenja. Jubilatoma, ki sta odlična somišljenika SLS in naročnika »Slovenca« pa kličemo: Še na mnoga leta!

Teharje pri Celju. Gosp. Jakob Marzidovšek, vojni višji kurat v pok., je resigniral na podeljeno mu župnijo Teharje, ker se ne more ločiti od ljubljanskega št. Jurja.

Sport

HAZENA.

Državni prvak v Ljubljani. Razveseljiv in mnogobetajoč začetek jesenske hazenske sezone bo našel lepo nadaljevanje v prijateljski tekmi med državnim hazenskim prvakom SK Concordio iz Zagreba in ASK Primorjem. Tekma bo v nedeljo, 23. septembra na igrišču Atene.

SK Ilirija, nogometna sekcija. — Danes, v četrtek in jutri, v petek strogo obvezen trening za I. skupino ob vsakem vremenu. Oba dni pričetek treninga ob 17.30. V petek izven tega ob 17. uri fotografiranje moštva; točno in vsi! V petek tudi trening II. skupine. — Načelnik.

Za duha in srce

Razstava Globočnik, Maleš, Mežan, Pregeljeva, Pavlovec, Pirnat

Dne 2. t. m. je g. Jakopič, kakor smo že kratko poročali, otvoril razstavo »četrte generacije«, ki bo odprta do 22. t. m. in ki je pokazala 159 slik, risb in reliefov petih mladih slikarjev, ki prvič javno v Ljubljani nastopajo, ter g. Maleša, ki nam je že znan po svojih knjižnih oprelih in ilustracijah. »Mladi« bi radi bili — to smo se navadili zadnja leta vpoštevati v kvaliteto; seve je nekdo lahko po letih mlad, po umetnosti pa star. Ne rečem, da so ti-le razstavljaci po umetnosti že starci, toda če razumemo pod besedo »četrta generacija« nekaj, česar svet še ni videl, se motijo. Faktično je na razstavi le majhen del teknega, da se uvršča v zadnjo fazo sodobnosti, zatore reklama s »četrto generacijo« ni zelo umestna.

Od O. Globočnika sem videl od 9 števil v katalogu le 6 na razstavi. Je jak slikarski in kompozitorski talent, ki se sicer še ni znašel v enotno zaokrožen umetniški značaj, pa se še bo, če mu ne bo zmanjkalo avtokritike in vodnika, ki ga bo znal disciplinirati, dokler ne dozori. Jako je vplivala nanj nemška poekspresionistična smer (Pastirij), v »Skici za kompozicijo« vidim nekaj E. Zuckove manire. Kolorizmu se še ni docela odrekel, kar se vidi v dobri masni in barvni kompoziciji »Pastirjeve«. V Maleševem portretu je kompozicionalna naloga takisto dobro rešena in ploskev enakomerno živa, istotako v sliki »Lota«. Skoda, če bi ta talent ostal sredi pota, kakor večina naših talentov!

Miha Maleš je razstavil kakih 70 risb, linorezov, monotipij in slik na steklo. Učitelj se mu ne pozna več, do neke mere je dosegel svoj stil. Njegova moč je v dekorativnem, v ritmični pozitivni ploskve z linijo in barvo. Zelo barvno dekorativno so številna cvetlična tihotija i. dr. 20, 34, 36, 23, 51, 21, 31, 52, 54, 29, 24, 23 itd., ni pa v njih razen pestril in okusno razporejenih barvic nič. To je neke vrste »čisto slikarstvo«, ki temelji v optični barvni dekoraciji kakor impresionistična pikturalna akordika v glasbi. Erotični motivi in akti so majhne dekorativne igrice, ki se bodo rade kupovale; linorezi kažejo ilustratorja v Malešu, zmisel za melodijo linije. Moderni plastični problem je načel manjkral (Portreta 68, 69), pa tedaj celo uspešno. Lirsko-erotski Maleševi naruri bi želel nekaj moderne železne resnosti in globine; preti mu morda nevarnost banalnosti. Danes smo že tako daleč, da nam ne zadostujejo več lušne barvice in elegantne linije... hočemo vsebinel

NOGOMETNI PROGRAM ZA 16. t. m.

Medmestna tekma Ljubljana: Celovec in pričetek prvenstvenih tekem.

Kakor smo kratko že poročali, se vrši v nedeljo, 16. t. m. v Ljubljani medmestna tekma Ljubljana: Celovec kot revanš na spomladansko srečanje obeh reprezentanc v Celovcu, ki je prineslo Ljubljani tesno zmago v razmerju 2:1. Nogometni reprezentanci Ljubljane in Celovca sta se predtem igrali še dvakrat. Prvič v Ljubljani z rezultatom 3:2 za Ljubljano, drugič v Celovcu z neodločenim rezultatom 3:3. Radi bližnjega nastopa podsavenskega teama proti Subotici za zvezni pokal dne 23. t. m. bo postavil LNP v nedeljo v ljubljanski tekmi skoro gotovo nekatere mariborske igralce. Tudi koroška zveza bo v tem primeru ojačila celovški team z izvencelovskiimi igralci. Nedeljska medmestna tekma bi na ta način bila prva, čeprav neoficijska tekma med LNP-om in Kärntner Fussball-Verbandom.

Poleg tega se vrše v nedeljo v Ljubljani, Celju in Trbovljah prve letošnje prvenstvene tekme. Posebno važna med njimi je kvalifikacijska tekma za napredovanje v I. razred, ki jo absolvirata SK Jadran in SK Reka. Vršila se bo kot predigra medmestni tekmi.

Vroč dan je pričakovati v Trbovljah, kjer vlada med SK Amaterjem in SK Trbovljami zelo ostra rivaliteta. LNP je storil vse potrebno, da se tudi ta tekma absolvira nemoteno in regularno.

Lazje stališče bo imel SK Celje proti SD Šoštanju. Zmagovalec, predvidoma SK Celje, bo igral v naslednjem kolu z Atletik SK.

V Mariboru igra po dosedanjih prijavah samo SD Rapid z Atletik SK iz Leobna.

LAHKOATLETSKI DVOMATCH ILIRIJA: PRIMORJE.

Prihodnjo soboto in nedeljo se odpre jesenska lahkoatletska sezona z dvomatchom med obema najmočnejšima lahkoatletskima sekcijama Primorja in Ilirije. Zmagovalec tega dvomatcha bo prvak Slovenije za leto 1928. Poleg pojedinskega prvenstva Slovenije je to naša najzanimivejša sportna prireditve. Tekmovanje je mnogo bolj napeto — kajti gre za točke. Oba kluba postavita za vsako točko po dva najboljša atleta. Prvo mesto šteje 5, drugo 3, tretje 1 točko; štatele štejejo dvojno. Dosedanji dvomatchi obeh rivalov so pokazali vedno dobre rezultate in nove rekorde, čemur se ni čuditi, saj tekmujejo najboljši med najboljšimi. Tudi topot postavita oba kluba atlete, ki pripadajo jugoslovanski atletski eliti. Imena Lojk, Režek, Slamič, Štepišnik, Gregorka, Zupan, Zorja i. dr. nam jamčijo za redek sporini vžitek. Posebno važnost pa ima prireditve radi tega, ker velja kot nekaj generalni pregled atletov za bližnji dvomatch Ljubljana: Zagreb, ki se vrši letos v Zagrebu koncem t. m.

Tekmovanje se vrši na igrišču Primorja. Pričetek ob pol 10, oziroma 15. Vstopnina propagandna.

Janez Mežan razen par impresionističnih pastelov in nekaj akademično trdih in suhih portretov (nekoliko izjema št. 80) še ni pokazal toliko, da bi ga mogel presoditi kot umetnika. Še ni odrasel rokodelstvu — kar pa za studenta ni še nobena sramota. Umetnost še morda pride.

Mira Pregeljeva je razstavila kakih 20 olj, večinoma portretov, manj cvetličnih tihotij, krajino le eno. Plastično hoče doseči, ne s sklenjenim obrišom, nego z barvnim kontrastom in ploskvah. Rabi trde barvne ploskve v nekakšni akvarelu podobni tehniki. Vse po vrsti se ji še ni posrečilo. Nekaj je površnosti zraven, nekaj premalo studirano, slabo komponirano. Vseč so mi »Jabolka«, »Rože«, kjer se mi zdi, je Pregeljeva še najbolj topla; preseneča me pa portret »Julčie«, ki je malone izvrstna slika v svoji enostavnosti in oblikovni portretski, telesni karakteristiki... »časih je P. malo sladka.

F. Pavlovec je ponekod še divji impresionist čisto jakopičeve smeri, dasi barvno nekam zamolkel. Večje kompozicije »Ilustracija« naredi nekam baročen vtis — to še ni nič. Sodobnega duha pogrešam, slutim pa vsaj v »Risbi« 118, da je Pavlovec vendarle nekoliko zainteresiran na sodobni kompoziciji. Drugič naj pokaže kaj resnejšega.

U. Pirnat je razstavil mavčno glavo Tolstega v Meštrovičevi maniri in hudo stilizirane reliefe »Kurent«, »Godec« in »Tlakovalci«, sicer pa množico karikaturnih perorisb. Reliefe so dekorativni kakor plakati, v ostalem ploskev dobro izrabljena... in nič več. Karikature so včasih genialno označene; socialne satire. V pregnantni risbi s par črtami imaš tu »rodoljuba«, »gospoda nadzornika«, »dobrega uradnika« itd. — so genialni bliski, res, tudi nekaj malega imajo v jedru skupnega z idealom novodobnega realizma, toda, kakor se Pirnat pozna dober risar, se bojim, da je preveč intelektualizma v njem, ki ga silijo v literaturo in tam je konec slikarstva. Skoda njegove karakterizirajoče sile, če bi se čisto politerarila!

Vsi so še mladi, se pulijo za tehniko in maniro; neki že kažejo svoj značaj, neki še ne. Vendar — novega niso ne idejno ne formalno vsi skupaj toliko pokazali, da bi mogli veljati za »četrto generacijo«, ki po modernosti nadkrijuje vse ostalo. Zdel bi vsem skupaj, da izobrazijo svojega notranjega človeka do neke človeške globine in nam črpa iz te in kaj povedo. Razen Pirnata so vsi ostali še daleč v senzualizmu in naturalizmu, nobeden še ni proniknil naprej, v sodobni aktualni realizem. Telesa slikajo, barve so jim všeč, komponirajo... Dobro. Toda naš čas hoče še nekaj več: poleg telesa tudi dušo in idejo! Teh nam dajte, če jih kaj imate!

Sveta življenje in vrvenje

Pesmi iz onstranstva

Od časa do časa poročajo iz spiritističnih vrst, da so se slavni pesniki iz onstranstva po posredovanju medijev izrazili o svojih delih in da so celo nova dela napravili na ta način. Če so te umetnine iz onstranstva šibkejšje in manj značilne kot one, ki so jih ustvarili avtorji, ko so bili še živi, razlagajo to na ta način, da se umrli pesniki ne izražajo sami osebno, temveč po posredovanju drugih ljudi, ki da dela napačno razumejo ali napačno tolmačijo. Kakor hitro je tudi avtor v drugem svetu prišel v novo življenje, je moral prestati grozno vmesno dobo breztelesnosti in to se izraža tudi v njegovem slogu iz onstranstva. Tako trdi vsaj Conan Doyle, ki je prepričan spiritist in je zato v najostrejšem nasprotju z okultisti. V večji knjigi obravnava Conan Doyle umetnine, ki so jih baje napravili veliki pisatelji po svoji smrti. Po »Izveščku« iz knjige »Izbrana dela« se je oziral v glavnem na tri izredne slučaje. H knjigi »Edwin Drood«, ki je Charles Dickens ni dokončal, je napisal l. 1873. neki ameriški medij zaključek. Pisec je bil neki James, delavec, ki je obiskoval šolo le do 13. leta in ni sam napisal nikoli niti ene vrste. Tudi ni bil spiritist, temveč dober in pobožen mož, nezmožen vsake goljufije. Ko je nekoč prisostvoval spiritističnemu poskusu pri svoji gospodinjici, ga je objela onostranska podzvest in napisal je nekaj na kos papirja, kar se je izkazalo kot zahteva duha naslovljenega na medija, podpisan pa je bil Dickens. Pesnik je prosil medija, naj mu pomaga pri dogotovitvi njegovega zadnjega romana. S pisanjem je pričel medij dne 15. oktobra 1872. Medij je imel navado iti v sobo in pri pisalni mizi čakati, da ga je prišla onostranska podzvest. V tem položaju se je zavedal, kot je sam trdil, da sedi poleg njega neka oseba z resnim in žalostnim obličjem in ki je imela glavo zamišljeno naslonjeno na obe roki. Ko se je zbudil, je bila miza ali pa tla polna popisanega papirja. Conan Doyle sodi, da je ta zaključek Edwina Drooda »malo medlejši Dickens«. Zaključek nima Dickensovega brizgajočega, iskrečnega in izvirnega duha, pač pa ima enako lastnost mišljenja in načina izražanja. Značilne so zlasti majhne stilistične svojstvenosti, ki se lahko posnemajo samo v slučaju, ako bi medij natančno prestudiral Dickensova dela, kar pa je po mnenju poznavalec medija popolnoma izključeno. Še zanimivejša so »poslanstva« Oskarja Wildea z onstranstva, ki so bila objavljena od Werner Laurie in jih je posredoval medij, gospa Dowden. Doyle je našel v knjigi mesta, ki po njegovem mnenju ne morejo izhajati od nobene drugega kot od stvaritelja »Salome«. N. pr. stavki: »Gibljem se v večnem somraku, toda jaz vem, da se nahajata na svetu dan in noč, setev in žetev, in da mora rdečemu solnčnemu zatonu slediti jabolčno zeleno jutranje svitanje. Vsako leto meče pomlad zeleno tančico preko zemlje, in vedno znova zasramuje rdeča jesen v svoji krasoti rmenega meseca. Ze se plazijo cvetovi gloja kakor bela megla preko dežele itd.« Pisatelj navaja še druge odstavke, ki da so kot golo posnemanje nemožne, rokopiis pa je Wildeov.

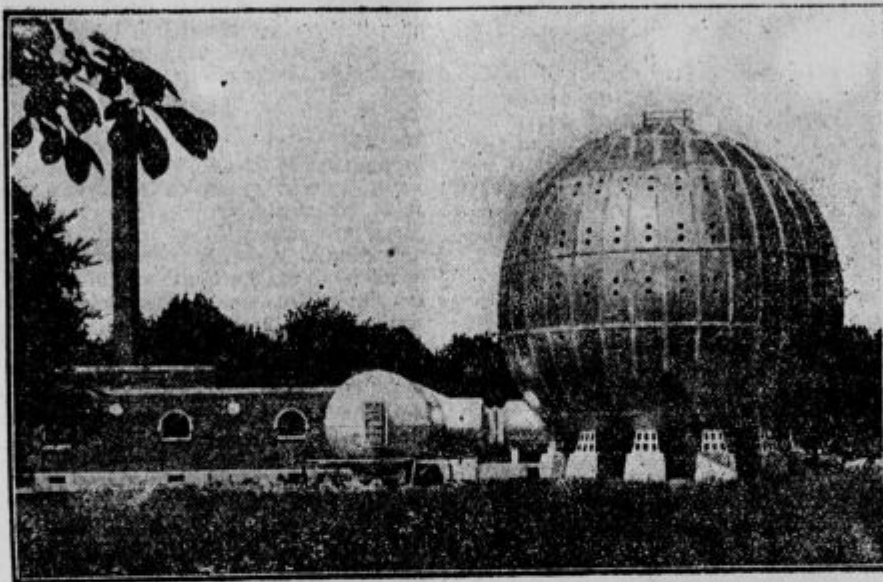
Suzana Simmonet,

strežnica v Parizu, ki je dala dvakrat svojo kri, da reši življenje nekega Nemca. Zato je dobila od nemškega poslanika Hoescha visoko odlikovanje.

vseh treh slučajev je zadosti prepričevalna, da govorijo pisatelji in skladajo dela tudi še iz onostranstva.

Vlogi sta si zamenjali

Hydepark v Londonu je znan po svojih posebnostih. Na majhen oder stopajo iz dneva v dan preroki in oznanjujejo svoj nauk. Vsak ima pravico ga zagovarjati. Nastopajo vse različne sekte Komunist vpije proti državi in družbi; sufražetka oznanja ženske pravice; vegetarijanec rolni proti uživanju mesa. Poslušalstvo se gnete, pritrjuje, se smeje, se navdušuje, dela medklice. Zadnjič se je pri nekem takem zborovanju dogodil slučaj, o katerem se še ne ve, kateri stranki bo izšel na dan. 37 letni trgovec Harry West se ni toliko brigal za pridigarje, kot za neko damo, kateri se je preveč približal. Ali pomotoma, ali namenoma, ali čisto slučajno se je dotaknil njene noge. Napravil pa je račun brez krčmarja. Dama mu je silno zamerila in je vložila ovadbo radi njegovega nespodobnega obnašanja. Zagovornik tožiteljice je navajal, da imena dame ne more navesti, ker živi najraje skrito, ker polaga največ važnosti na svoj inkognito, ter je dosegel, da se njeno ime med obravnavo ni imenovalo. Zagovornik obdolženca je ta slučaj izrazil in je dokazoval, da se namišljeni podatki ne strinjajo z resnično njeno osebnostjo in da se pač ne

Ameriški zdravnik Timken je zgradil sanatorij iz jekla za bolnike, ki bolehalo na sladkorni bolezn. Ti bolniki bi bili stavljeni pod zračni pritisk 15 kg na cm². Ali je kak poskus zdravljenja z zračnim pritiskom uspel, o tem pa še ni nobenih poročil.

more razpravljati, če se tožitelj noče imenovati. Kaj dela potem v tem parku? Zakaj bi se ne smela imenovati? Njeno zaposlenje mora biti pač skrivnostno.

Naravno, da je postalo na damo pozorno tudi oblastvo in vlogi sta se zamenjali. Za damo, ki bi tako rada živela inkognito, je uvedla sodnija poizvedbe.

Radio bo prenašal tudi fizično moč

Nikola Tesla se je razgovarjal v Newyorku z nekim častnikom o vprašanju, ali se bo dala radijskim putem prenesti tudi energija. Tesla je mnenja, da ne bo več dolgo trajalo, ko se bo tudi sila lahko prenašala brezžičnim putem. Ta iznajdba bo imela v prvi vrsti prednost, da se bodo energije lahko popolnoma izrabile. Dočim gre pri sedanjih razsvetljavih skoro vsa v premoagu shranjena energija v nič, bi znašalo to zapravljanje energije pri brezžičnem prenašanju komaj 5 odstotkov. To bo spričlo upravičene skrbi, da zaloga premoga ni neizčrpna, pomenilo velikanski napredek. Iznajdba pa bi prišla v prid avtomobilski in zrakoplovski industriji. Prekoceanski poleti bi bili s to iznajdbo s potezo peresa rešeni. Zrakoplovi bi morali odslužiti skrbeti samo še za živila, ker bi postal bencin odveč. Tudi na polju razsvetljave bi taka iznajdba pomenila prelom. Tesla celo smatra za možno, da bi s pomočjo brezžičnega prenosa moči lahko napravil dež, kadar bi se mu zljubilo. Tesla se s tem vprašanjem ukvarja že 35 let in je velik optimist, da se mu bo tudi sedanje prerokovanje uresničilo.

Zlat grob

Buenos Aires ima redko slavo, da poseduje najdragocenejši grob, ki je bil v današnjem času sezidan. Pred 19 leti je na tamošnjem pokopališču postavil neki Angelo Roverano malo grobno kapelico, ki je vsa iz zlata. Stroški so znašali skupno okrog 22.000.000 Din. Poleg zlata vsebuje grob tudi čudovito lepe slike in freske najslavnejših sodobnih kiparjev in slikarjev. Tudi v tla je vdolana slika iz samega zlata. To zadnje delo pa še ni dovršeno, ker je Roverano določil, da se mora grob zapreti, kakor hitro bo umrl njegov edini dedič. Ta njegov dedič je res umrl in od tedaj stoji grob zazidan.

Koliko znaša posadka Porenja?

V zadnjem času se neprestano govori o izpraznitvi Porenja. Od nemške strani se slišijo tožbe, da je to vojaštvo za Nemčijo silno draga stvar. Koliko znaša torej število zaveznikov vojakov v Porenju? Po nemški statistiki šteje posadka cca. 67.000 mož, in sicer je Francozov

54.751, Belgijcev 5553, Angležev 6760. Skupno torej 67.064. V to število je vračunano vse osebe, ki se sploh šteje k tujcem. Od teh je 7900 poročenih, katerih družinski člani pa niso všeti. Zanje je bilo zaseženih 8817 stanovanj.

5000 ciganov

V Novi Gradiščanski v Avstriji živi skupaj 5000 ciganov. Od 84 občin jih ima 37 lastne ciganske kolonije. Domačini ne marajo imeti z njimi nobenega opravka in so radi tega te kolonije strogo ločili od svojih poslopij. Nekaj ciganov se je na stalnost bivanja že privadilo, večina pa ne more pozabiti na cigansko kri in blodi sem in tja.

Ker so ti cigani polnopravni avstrijski državljani, so jih fotografirali in izročili vsakemu eno legitimacijo. Toda, kam z njo? Večina je legitimacije poizgubila, mnogi so jih pa prodali. Delomrznost je splošna, kolikor se pa sploh dela, se dela od strani žensk. Otroci morajo prav poklicno beračiti. Kar pa zahtevajo, je denar in cigareta. Tam vse kadi. Otroci začno kaditi že s tremi leti in če imajo starši dovolj žganja, ga imajo tudi otroci, kakor hitro znajo usta odpirati. Posledica so tuberkuloza, degeneracija in življenje kvečjemu do štiridesetega leta.

V dveh ~ treh vrstah

Zaloigra pod zemljo. V Kruppovem rovu v Bochumu v Porurju se je odigrala včeraj 700 metrov globoko pod zemljo strahovita zaloigra. Dva rudarja sta se sprla, pri čemer je prvi zgrabil za kramp in presekal nasprotniku glavo; bil je na mestu mrtev.

Društvo slepih akademikov v Nemčiji je iz-

Italijanski avtomobilist Maserati, ki je pri Monzi zavozil med gledalce in povzročil 20 smrtnih slučajev.

rodnogospodarski službi, 2 slepa zdravnika, 13 slepih župnikov, 1 gimnazijskega ravnatelja, 15 profesorjev, 11 učiteljev in 13 učiteljev na zavodih za slepce. Večina teh je nadaljevala svoje študije že potem, ko so bili slepi.

Tudi principi ne znajo voziti. Švedski princ Berthy je peljal avtomobil in v največjem diru skočil preko ceste, povozil šest ljudi, sam dobil težke poškodbe, dočim je bil njegov spremljevalec — tovariš iz šole — na mestu mrtev. Princi se bo seveda moral zagovarjati pred sodiščem.

Nemške železnice bodo uvedle z oktobrom v svojih vagonih le dvorazredni sistem. Prevlečeni sedeži bodo veljali kot II razred, lesoni pa kot III. razred. I. razred se bo ohranil le na najvažnejših progah.

Tudi Francozi ne marajo biti zaprti. V poljskevalnici v Villeneve na Francoskem je napadlo 30 kaznjencev stražnike, ubilo enega, dva druga pa težko ranilo. Na pomoč je prišla policija. Boj med kaznjenci in policijo je trajal celi dve uri. Dva kaznjenca sta pa pri tem le ušla.

Avto zavozil med vojake. V bližini Versaillesa je peljal nek avtomobil z brzino 120 km na uro in pri tem zavozil v nek oddelek vojakov, ki se je vračal v vojašnico. Oddelek je štel 19 mož in so bili vsi več ali manj ranjeni.

Španski kralji je pred odhodom na Švedsko podpisal amnestijo, na podlagi katere se vsakemu španskemu kaznjencu zniža kazen za 10 odstotkov. Tisti, ki so bili obsojeni na smrt, bodo imeli od te amnestije še največ koristi.

*

Mož ženi, ki ga pretepa z metlo: »Kaj ne veš, draga Cecilija, da je vojna po Kellogovi pogodbi prepovedana?«

Ljubljanski radio naročnik zaupa svojemu radiu: »Maks, pojdi k mojemu dolžniku Dolgonosu. Pravkar sem videl, da mu je banka nakazala denar.«

»Vaš obraz sem pa že neke drugje videl.«
»Čisto izključeno, jaz ga nosim že od svojega rojstva na istem mestu.«

Porotna zasedanja

Celjska porota

Celje, dne 12. septembra 1928.

POPRAVEK.

Včeraj smo poročali o obsodbi goljufa s srečkami Viktorja Petroviča. Pri telefonskem pogovoru pa sem je vrnila neljubna pomota, ki jo s tem popravljamo: Viktor Petrovič je dobil pet let težke ječe in ne samo šest mesecev.

NA ŠEST LET OBSOJENI TAT.

Pod predsedstvom viš. dež. sod. svet. dr. Levičnika se je danes vršila zadnja porotna razprava v jesenskem porotnem zasedanju. Pred poroto je stal znani večkrat predkaznovani Florijan Fluks iz Dobjega, okraj šmarje pri Jelšah, možakar, ki mu je postal tatilski posel že pravi življenski poklic.

Dne 7. julija 1928 je prinesel »Slovenec« med celjskimi novicami poročilo o aretaciji nevarnega vlomilca in tatu Fluksa. Dne 3. julija je namreč nekdo opozoril višjega stražnika Rudolfa Braza v Celju, da popiva v hotelu »Pri pošti« Fluks, ki ga že dalje časa brezuspšno iščejo orožniki iz Sent Jurija ob južni žel. Na to opozorilo je stražnik takoj povabil označenega možkega na stražnico. Tako stražniku kot tudi nadzorniku Verčkovniku je Fluks povedal, da se piše Ivan Ambrož in skušal to dokazati z delavsko knjižico Ivana Ambroža iz Začreta pri Celju, kateremu je Fluks knjižico nedavno prej ukradel. Ker pa se je Fluks preslabo naučil Ambroževe osebnosti, se je kmalu začel loviti in je končno priznal svoje pravo ime. Še isti večer so ga v Celju obiskali tudi orožniki, ki so ga odpeljali na kraj njegovega zadnjega »udejstvanja« zaradi raznih ugotovitev in ga nato zopet spravili v zap. re okrožno sodišča v Celju.

Obtožnica dolži Fluksa predvsem treh tatvin: Dne 25. maja 1928 je vlomil v stanovanje Mihaela Lončarja v Ravnem (Dobje) ter mu odnesel raznih stvari in skupni vrednosti 472 Din. Denarja je našel le tri kovače, ki jih je seveda tudi odnesel. Boljši plen je napravil dne 9. junija 1928, ko je vlomil v hišo Andreja Mraza v Podlesju v kalobški občini. Iz hiše je vzel razno obleko, poleg tega pa še britve, žensko srebrno uro, žepni nož, vžigalnik, usnjato denarnico, žepno ogledalo, 5 srebrnih kron in 4 kovače. Vse skupaj je bilo vredno 1443 Din. Naravnost obogatil se je pa Fluks pri vlovu v stanovanje Josipa in Frančiške Tovornik v Dobju. Poleg denarnice je tu odnesel še 6500 Din gotovine in dve hranilni knjižici, eno z naložbo 12.665 Din, drugo z naložbo 3500 Din.

Obdolženec vse tri tatvine v polni meri prizna ter pravi, da je dne 22. aprila 1928 odslužil eno leto težke ječe, ki mu jo je naložilo zaradi tatvine celjsko okrožno sodišče, ter se takoj podal k poselitvi Janezu Teržanu v Podlesje, kjer se je dogovoril, da bo pri njem delal za stanovanje in hrano. Ker pa je bil za dobo enega leta

stavljen pod policijsko nadzorstvo, je odšel k županu domače občine Dobje, Antonu Teržanu, ki mu je izdal potrdilo, da sme še dalje ostati v Podlesju oziroma v občini Kalobje. Že dne 29. maja 1928 ga je kalobska občina izgnala, vsled česar se je začel klatiti iz kraja v kraj in izvrševati tatvine.

Porotniki so vsa na nje stavljena vprašanja potrdili, naker je bil Florijan Fluks obsojen na šest let težke ječe, na plačilo pravnih stroškov ter na povrnitev škode. Izrekla se je tudi dopustnost za oddajo v prisilno delavnico po prestani kazni.

Mariborska porota

GOLJUFIJA.

Pred porotniki se danes zagovarja radi goljufije Anton Trpin, rojen v Polani, po poklicu delavec. Obtožuje se, 1. da je 7. junija t. l. dvignil pri Mestni hranilnici v Mariboru posojilo v znesku 10.000 Din s tem, da se je izdajal pod imenom svojega strica Jakoba Trpina, 2. da je 30. junija t. l. izposloval dogovorno z Ivanom Mejavškom in še nepoznano žensko, ki sta se izdajala kot posestnika Pavel in Neža Mejan pri Posojilnici v Mariboru posojilo v znesku 40.000 Din s tem, da je pri najetu posojila nastopal kot priča pod imenom posestnika Josipa Pristanika. Goljufijo na škodo Mestne hranilnice prizna. Prvotno je priznaval tudi goljufijo na škodo Posojilnice. Glede na to, da je Mejavška srečal kritičnega dne v Mariboru na Kralja Petra trgu, ki mu je pravil, da namerava najeti posojilo in da bi moral, pri najetu posojila nastopiti kot priča neki Pristanik, ki pa ni prišel Maribor, radi česar da ima on sedaj sitnosti. Mejavšek da ga je nato prosil, da bi on nastopil kot priča mesto Pristanika, kar je obdolženec tudi storil misleč, da to lahko stori. Sele po dvižu 40.000 Din da mu je povedal, da je vzel posojilo na ime zakonca Mejana. Za sodelovanje je Trpin dobil od Mejavške 7000 Din. Ta zagovor pa najbrže ne bo držal, ker dokazuje njegove prvotne izpovedbe, da je ravnal dogovorno z Mejavškom.

Porotni senat se tvorili viš. dež. sod. svetnik Posoga kot predsednik, dež. sod. svetnik Lenard in dež. sod. svetnik dr. Lešnik kot votanta. Zapisnikar dr. Levstek. Obtožbo je zastopal državni pisnikar pr. Levstek. Obtožbo je zastopal državni rotniki so soglasno potrdili prvo vprašanje glede goljufije na škodo mestne hranilnice, drugo pa z 9 glasovi. Na podlagi tega pravdoreka je bil Trpin obsojen na dve leti in pol ječe.

UBOJ V MARIBORSKI »LJUDSKI KLETI«.

Kot drugi se zagovarja pred porotniki Rudolf Stalcer, rojen 25. dec. 1906, po poklicu pekovski pomočnik. Obtožuje se, da je 8. julija 1928 v sovravnem namenu zabodel Karla Kebrita z nožem v srce, radi česar se je Kebrič zgrudil na tla. S tem je zakrivil hudodelstvo uboja.

Obtožnica pravi,
da je bilo v nedeljo dne 8. julija v Grajski kleti veliko gostov. Vladovalo je živahno razpoloženje in nazadnje so gostje tudi začeli plesati. V kleti je bil tudi Karol Kebrič, oče številne družine, ki je ob sobotah in nedeljah igral na harmoniko. Proti polnoči je prišlo med gosti naenkrat do prepira, ki se je kakor navadno končal z dejanskim spopadom. Karol Kebrič je nehal z igranjem in skušal miriti razdražene pretepeče. Toda Stalcerju se je Kebričevo mirjenje zdelo za malo. Na podlagi izpovedbe glavne priče Alojzije Kebričeve, pokojnikove hčerke, je obtoženi Rudolf Stalcer zgrabil Kebriča z levo roko za vrat in sunil k točilni mizi, istočasno pa z desno roko zabodel z nožem uboga Kebriča naravnost v srce. Kebrič se je malo opotekel, nato pa se je zgrudil mrtev na tla. Obdolženec je nato izginil iz kleti, vpijoč v razburjenosti: »Sedaj pa bežim!« V kritičnem trenutku ni bilo nikogar v neposredni Kebričevi bližini.

Za razpravo proti Stalcerju je vladalo med Mariborčani zelo veliko zanimanje. Razpravna dvorana je bila popolnoma polna. Med poslušalci je bilo mnogo sorodnikov pokojnega Kebriča, med njimi pokojnikova vdova, ki je med razpravo večkrat glasno zahtevala. Stalcer, rojen Dunajčan, se je pri obravnavi posluževal nemškega jezika. Tajil je, da bi bil zaklal Kebriča. Obtožbenica je zagovarjal dr. Irgolič. Porotniki so z 8 glasovi zanikali vprašanje glede uboja. Na podlagi tega pravdoreka je bil Stalcer oproščen.

Novomeška porota

TAT IN VLAČUGAR.

V torek dne 12. septembra se je zagovarjal pred porotnim sodiščem Vincenc Gačnik, doma iz Vrha pri Št. Rupertu, brez stalnega bivališča, zaradi hudodelstva tatvine in prestopka vlačugarstva. Državno pravdnstvo ga je obtožilo, da je vzel tovarnaru Francu Pencu iz Mokronoga v neki noči leta 1927. v družbi tatinskega tovariša zaklenjenega usnja različne vrste, t. j. kož, podplav, notranjnikov, kruponov itd. v vrednosti 1165 Din ter v noči na 16. marca 1928 veliko množico različnega usnja v vrednosti 9300 Din ter da se je spomlad letos potepal po Jugoslaviji in ne more dokazati, da se je preživljal na pošten način. Gačnik je pobežal svojočasno iz zaporov okoliškega sodišča v Novem mestu in ga je orožništvo dolgo iskalo, dokler ga ni letos meseca junija izsledilo blizu njegovega doma pri Št. Rupertu. Njegove tatvine sta izdala rojaka Kostanjevec in Ferdinand Molé, ki sta oba bila že zaradi deležnosti tatvine kaznovana. Obtoženec je zanikal vsako krivdo.

Na porotnike je sodni dvor postavil štiri glavna vprašanja, na predlog uradoma postavljenega zagovornika dr. Cesnika pa še peto eventualno vprašanje, za primer, da se zanika prvo glavno vprašanje. Prvo in drugo glavno vprašanje se je tikalo hudodelstva tatvine, in sicer leta 1927. in spomlad letos. Tretje glavno vprašanje je merilo na to, znaša li vrednost ukradenih stvari nad 10.000 Din, četrto glavno vprašanje se je tikalo prestopka vlačugarstva, eventualno vprašanje pa hudodelstva goljufije. Porotniki so prvo vprašanje potrdili z 10 glasovi, drugo, tretje in četrto vprašanje soglasno potrdili, peto vprašanje pa so zanikali. Porotni sodni dvor je nato obsodil Gačnika zaradi hudodelstva tatvine in prestopka po členu 6. zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi na 5 let težke ječe s poostrožitvami ter izločil tudi dopustnost, da se po prestani kazni odda v prisilno delavnico.

ZGLEDNO GOSPODARSTVO PRI MERKANTILNI BANKI IN MESTNI HRANILNICI V KOČEVJU.

Druga razprava se je vršila zoper Rainolda Gofla, kateremu je obtožnica očitala, da je v prvi polovici meseca marca 1924 kot blažajnik Merkantilne banke v Kočevju izstavil neresničen dobropis za 100.000 Din v korist Mestni hranilnici v Kočevju ter s tem spravil načelstvo Mestne hranilnice v zmotno in je Mestna hranilnica trpela 100.000 Din škode. Obtoženec je odločno zanikal, da bi sestavil kdaj namenoma kako napačno poročilo oziroma dobropis Merkantilne banke v korist Mestni hranilnici. Potrdilo je moral diktirati ravnatelj ali prokurist Merkantilne banke v stroji, ali napraviti koncept, katerega je strojepiska prepisala v originalu in kopiji. Dobropis je morala urgirati Mestna hranilnica in ga je potem nekdo pri Merkantilni banki sestavil, on ga je dobil v podpis, parafiral in vstavil v primarno številko, dobropisa pa ni vnesel v primarno, ker je pričakoval, da bo od Mestne hranilnice prišla kopija. Zaslusane priče Ema Fitzova, uradnica Mestne hranilnice, Josip Ilc, bivši prokurist Merkantilne banke in član ravnateljstva Mestne hranilnice, Avgust Berčeri, gerent Mestne hranilnice, prof. Ignacij Voštar, bivši član odbora, Edvard Tomič, član ravnateljstva Mestne hranilnice, in gostilničar Gustav Verderber so potrdili, da je vladal pri Mestni hranilnici v Kočevju velik nered, da je bil faktotum pri tej hranilnici Henrik Bartelme, ki je upravljal svojo službo skrajno zanikavno. Imel je cele gore došle pošte, hranilnih knjižic, potrdil itd. pa ni vključeval in rešil zadev po več dni. Če ga je kdo iz direktorija opozoril, da tako postopanje ni pravilno, je dobil odgovor, da to dotičnika nič ne briga. Poslovanje z denarjem je bilo skrajno malomarno. Bartelme je dajal Merkantilni banki brez dovoljenja ravnateljstva na bone denar. Pri sejah je poročal, da je vse v redu. Pregledovanje in kontrola je bila slaba. Bartelme je dobival čez dan tudi protizaporo od blažajne. Tem nedostatom se je prišlo na sled koncem leta 1926. Bartelmeja se je klicalo na odgovor zaradi predmetnih 100.000 Din in raznih drugih denarnih diferenc in manipulacij. Bartelmejev oče Oswald in mati sta se zavezala kriti škodo in se je tudi Mestna hranilnica vključila za 250.000 Din na njih posestvo. Potrdilo, izstavljeno pri Merkantilni banki 5. marca 1924 je nosilo parafo obtoženca Gofla in podpis prokurista Ilca in knjigovodje Niesnerja. Pri Mestni hranilnici je bila vsota vključena 3. marca, potrdilo pa je prispelo 13. marca 1924. Edina priča glede tega potrdila je bila Ema Fitzova, ki se pa na take stvari ni mogla več spominjati in tudi ni po tolikem času ničesar točno izpovedala. Mnenja je bila, da je znesek 100.000 Din gotovo nekdo od Merkantilne banke dvignil pri Mestni hranilnici. Druge priče so ugovarale, da je bil morda Bartelme sporazumen s kom od Merkantilne banke, Merkantilna banka pa denarja ni nikdar prejela. Neka slična manipulacija se je izvršila dne 24. avgusta 1924 tudi za znesek 50.000 Din, ko obtoženec Rainold Gofla sploh ni bilo več v službi pri Merkantilni banki, odkoder je izstopil koncem aprila.

Porotni sodni dvor, kateremu je predsedoval svet. svetnik Kozina in svetnik Hočvar, je postavil porotnikom edino glavno vprašanje, ali je zagrešil Rainold Gofl hudodelstvo goljufije z izstavitvijo neresničnega dobropisa za 100.000 Din v korist Mestne hranilnice v Kočevju.

Po lepih pletujskih namestnikih držav. pravdnika Kovača in zagovornika odvetnika dr. Cesnika so porotniki postavili vprašanje soglasno zanikali. — Nato je senatov predsednik razglasil oprostilo sodbo.

Izpred sodišča

Trije divjaki.

Teta Neža je mirna ženska in živi sama v svoji hiši tam za vasjo. Mož ji je že delj časa v Ameriki. Pa ni tako poleg Neže v tisti hiši nikogar. Vse to je vedela troperska detelja, ki je sestavljena iz Petra in Pavla in Jerneja. Ta »detelja« pa je navihana na vso moč in kadar je pijana, je še sitna zraven, razume se! Pa se je tedaj tisti večer »detelja« prav močno nasrkala opojne rose, — pa ne izpod neba, ampak tiste iz sode! — tako, da se je vsem trem fantom na dvoje videlo. In tako so se tudi pač lahko zmotili in so mesto k svoji Mickam in Tonam in Manam zašli k teti Neži pod okno. Neža je stara stara že 52 let in jo je že davno minilo veselje do vasovanja, pa je seveda fante napadli. Fante pa so Nežo le vse bolj dražili in eden je celo zavpil: »Baba, odpri! Sicer ti razbijemo vrata in okna.« In res so jeli vsi trije kar po taktih razbijati po oknih, potlej pa skozi okna še metati trske v sobo. No, konec te melodije je bil tak, da se je vsa »detelja« le znašla v Nežini bahti. Kar udrila je vanjo. Seveda se je Neža ustrašila takih divjakov, ter se je pred njimi skrila za neko staro skrinjo. Ko pa so fante Nežo našli tam skrito, se jim je korajža kar podvojila. Spravili so se nad ubogo žensko in jo neusmiljeno pretepli. Reva je zastoj vpila na pomagaj. Šele, ko se je falotom zdelo, da so dovolj izčrpani opravili svoj posel pretepanja, so Nežo potlačili za slovo v skrinjo in jo tako prepustili usodi, sami pa so odšli svojo pot. Dne »detelja« je prišla pred sodnijo in je prav klavirno sedela pred sodniki. Vsa tedanja korajža je splahnela v nič, ko so fante zvedeli za paragrafe, zaradi katerih so dobili: Peter 14 dni, Jernej 10 dni, Pavel pa 5 dni zapora.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Cetrtek, 13. sept. 12: Godba in borzna poročila. — 18.30: Laščina, poučje prof. Ivan Gruden. — 19: Zgodovina slov. naroda, predava prof. S. Kranjec. — 20.30: Koncert — umetna narodna pesem, poje kvartet Glasbene Matice in sicer: 1. Ipavec: Lovska. 2. Mirk: Jutro. 3. Ipavec: Imel sem ljubi dve. 4. Plauto-solo. (Vmes tri točke za flauto-solo s spremljevanjem klavirja). 5. A. Sechor: Nočna rosa. 6. Volarič: Zvečer. 7. Oskar Dev: Se ena. 8. Ferjančič: a) Sijaj sončce, b) Lučna je vigo, c) Tri koroške narodne. — 21.30: Poročila.

Drugi programi

Cetrtek, 13. septembra.
Zagreb: 20.35 Klavirski koncert. — Breslau: 20.30 Klavirski koncert del W. Niemanna. — 21.30 Koncert. — Praha: 19.15 Zabavna orkestralna glasba. — 20.10 Zabaven koncert. — 21.45 Vijolinski koncert. — Leipzig: 16.30 Koncert orkestra. — 20.15 Simfoničen koncert. — 21.15 Odloček iz svetovne literature. Byron: Don Juan. — Stuttgart: 16.15 Popoldanski koncert. — 18.15 Predavanje: Kaj ve in česa ne ve astrologija. — 20.15 Dunajska glasba (Haydn, Mozart in Schubert). — Bern: 20.15 Predavanje: Kako nastane knjiga? — 20.30 Italijanski večer. — 22. Orkestralna glasba. — Katowice: 20.15 Prenos orkestralnega koncerta iz Varšave. — Frankfurt: 18.30 Opoldanski koncert. — 16.35 Novi pesni slagerji. — 20.15 »Miss Dudesacke, opereta (Nelson). — Brno: 19. Poljuden koncert. — 20.10 Odločki iz komičnih oper. — 21 in 22.15 Prenos koncerta iz razstave. — Rim: 21 »Cin-ci-luc, opereta (Ranzato). — Langenberg: 17.45 Popoldanski koncert. — 20 Odločki iz oper in drugo. — 21 Pester večer. — Berlin: 19.20 Predavanje: Za kulismi modernega kolodvora. — 21 Poljuden orkestralni koncert. — 22.30 Plesna glasba. — Dunaj: 11 in 16.15 Koncert godal, kvarteta. — 18.50 Predavanje: Kako nastane gramofonska plošča. — 19.30 Prenos iz opere. — München: 12.55 Opoldanski koncert. — 17 Zabavna orkestralna glasba. — 20.30 Koncert komornega kvarteta. — Milan: 20.50 »Fedorac, opera (Giordano). — Budapest: 17.45 Ciganska glasba. — 22.40 Citraški koncert.

Cenene koi pri

RAZPRODAJAH

se dobi vsakokratno manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR. Glavni trg št. 17

Tužnim srcem sporočamo, da je naš ljubljani

soprog, oče, brat, stric itd., gospod

Frano Grošelj

strojevodja državne železnice

dne 12. septembra po dolgi in mučni bolezni, pre-

viden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v

petek dne 14. septembra 1928 ob 5. uri popoldne

iz hiše žalosti, Spodnja Šiška, Černetova ul. 15,

na pokopališče k Sv. Križu.

Prosi se tihega sožalja.

Ljubljana, dne 13. septembra 1928.

Zaljubljeni ostali.

Gospodarstvo

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Konkurz je razglašen o imovini Prve postolarske zadruge v Sisku (likv. narok 24. sept.); nadalje o imovini tvrdke V. Sueman, neprot. trg. iz Virovitice (prijaviti do 22. oktobra); nadalje o imovini Franja Eggera, kmetovalca v Zemunu (prijaviti do 1. oktobra).

Likvidacija. Humanik, industrija in trgovina koža in cipela, d. d., Breg pri Ptuju sklicuje občni zbor za 22. t. m., kjer bo med drugim tudi razprava o likvidaciji. Bilanca družbe za leto 1927 izkazuje 0,5 milijonov dinarjev izgube (1926 0,6 milijonov dinarjev).

Središnji zavod hrvatskih seljaških združb, Zagreb izkazuje pri deležih 0,4 in pri rez. 0,1 Din, 17,4 milj. Din vlog. Aktivna znaša 41,4 milj. Din, čisti dobiček pa 8,472 Din. Glavna skupščina 26. sept. bo razpravljala tudi o pristopu k oblastni zadruzi za kmetijski kredit v Zagrebu.

Solunski velesejem. Mednarodni sejem v Solunu se vrši letos od 30. sept. do 15. okt. t. l. in ne kakor je bilo doslej rečeno od 16. do 30. septembra t. l., ker se je morala prireditel iz tehničnih razlogov odložiti za 15 dni.

Naknadno licenciranje plemenskih bikov za ptujski okraj se vrši v četrtek dne 27. sept. 1928 od 8. ure na sejmšču v Ptuj. Prignani bodo bik, ki niso dobili spomladni licence ali takšni, ko so sedaj komaj dorasli ali bili nakupljeni. — Bik, ki nima licence, se ne sme pripuščati k plemenitvi in je kazen zelo visoka in stroga.

Zborovanje vinogradnikov iz mariborske oblasti se vrši v nedeljo dne 23. t. m. 1928 ob 10. uri v Ptuj v mestni dvorani. — Na dnevnem redu je: zaključitev druge oblastne vinske razstave, razdelitev diplom in kolajni ter dalje sklepanje za prireditel tretje vinske razstave in sejma za mariborsko oblast v Ptuj. — Vinogradniki iz mariborske oblasti se naj zborovanja polnočevilno udeležijo, ker bo na tem zborovanju spregovorjena marsikaka beseda v korist vinogradnikov.

Dobave. Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 21. t. m. ponudbe glede dobave 200 kg mizarskega kleja in 1500 kg steklarskega kleja ter glede dobave 4000 skatlic vžigalnic. Drž. rudnik v Brezi sprejema do 17. t. m. ponudbe glede dobave 40.000 kg portland-cementa. — Zel. delavnica v Mariboru sprejema do 22. in 24. t. m. ponudbe glede dobave elementarnih cevi.

Dobave. Strojni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 18. t. m. ponudbe glede dobave 300 kg svinca, 250 kg cinka, 230 kg cina za spajanje, medenih drog, 350 kg kositrja, 1750 kg bakra v drogih in 700 kg ležišne volne; do 19. t. m. glede dobave žice in pločevine, bakrenih cevi, stenja, masli za menjala, kostnega olja, kolomaza, vazelina, pil, svedrov, krožnih žag in dlet; do 20. t. m. glede dobave 150 kg mazilnega mila; do 22. t. m. pa glede dobave 500 kg termelne opeke. — Prom. komerc. oddelek sprejema do 24. t. m. ponudbe glede natiska raznih tiskovin. — Delavnica ravn. drž. žel. v Mariboru sprejema do 20. t. m. ponudbe glede dobave 1800 m cevi za parno kurjavo. — Vršile se bodo naslednje oferte. Licitacije: Dne 18. t. m. pri Intendanturi D. D. O. v Ljubljani glede dobave mesa za čas od 1. okt. 1928 do 31. marca 1929. — 20. t. m. pri redarstvenem ravn. v Zagrebu glede dobave plaščev, bluz in samokresov za policijsko stražo. — Dne 22. t. m. se bo vršila pri Kdi Savske div. obl. v Zagrebu oferte licitacija glede dobave kvasa.

Borza

12. septembra 1928.

DENAR.

Večina deviz je danes popustila, edino London se je uvrstil. Promet je bil srednji. Narodna banka je intervenirala v devizah: Curih, London, Praha in deloma Dunaj, dočim je bilo v ostalih devizah privatno blago.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

12. septembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 11 IX.
Amsterdam	—	2282.—	—	2281.50
Berlin	1353.75	1356.75	1355.25	1355.50
Bruselj	—	791.14	—	—
Budimpešta	—	992.37	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	799.35	802.35	801.85	802.—
London	275.76	276.56	276.16	276.10
Newyork	6.82	57.02	56.92	—
Pariz	—	222.29	—	222.20
Praga	168.27	169.07	168.67	168.67
Trst	296.66	298.66	297.66	297.70

Zagreb. Berlin 1355.—1358. Curih 1094.10 do 1097.10. Dunaj 800.35—805.35. London 275.76 do 276.56. Newyork 56.79—56.99. Pariz 221.29—223.29. Praha 168.27—169.07. Trst 296.64—298.64.

Belgrad. Berlin 1354.75—1357.75. Budimpešta 99.08—99.38. Curih 10.941—10.971. Dunaj 80.035 do 80.335. London 275.76—276.56. Newyork 57—58.80. Pariz 22.129—22.329. Praha 16.827—16.907. Trst 293.515—298.515. Bruxelles 78.964—79.264.

Curih. Belgrad 9.12875. Berlin 123.73. Budimpešta 90.50. Bukarešt 3.145. Dunaj 73.15. London

25.1975. Newyork 519.41. Pariz 20.285. Praha 15.39. Trst 27.185. Sofija 3.74. Varšava 58.20. Madrid 86.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.47625.

Dunaj. Valute: Dinar 12.465. Včerajnji kurz

dinarja se je danes uradno opravi na 12.465.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. 7 odst. inv. pos. zaklj. 88. Celjska 158 den., Ljublj. kred. 126 den., Kred. zavod 170 do 175. Vevče 105—110. Ruše 265—285. Stavnica 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. vojna škoda ar. 437.50—438. kasa 437 do 438. termini: 9. 439.50—440 (440), 7 odst. inv. pos. 89—89.25, agrari 56—56.50, Hipo 58, Poljo st. 18—19, nova 17, Kred. 85, Jugo 88.50—89, Ljublj. kred. 126, Prašed. 920—925, Srpska 151, Zem. 130 do 150, Gutmann 205, Slavonia 7—10, Slaveks 90—100, Danica 140, Drava 450—460, Sečerača 485 do 495, Brog. vag. 80—90, Union 240, Ragusa 475 do 490, Trbovlje 480—482.50, Vevče 105—106, Nar. sum. 16. Mlin. 19.50.

Belgrad. vojna odškodnina 436.75—438.50, 9 439—441, 10. 444, 7 odst. inv. pos. 88.25—89.—, agrari 55.

Dunaj. Podon-savska-jadr. 85.15, Zivno 120, Alpine 45.05, Greinitz 2.70, Leykam 9.52, Trbovlje 58, Kr. ind. 38.10.

Lesni trg

Na ljubljanski lesni borzi so bili zaključeni 3 vag tramov. Tendence neizpremenjena.

Žitni trg

Mrtvilo, ki vlada zadnje dni v kupčiji s pšenico, traja dalje. Dočim včeraj na novosadski borzi ni bilo v pšenici nobenega zaključka, je bilo danes le nekaj neznatnih sklepov. Slovenija se krije — v kolikor že ni krita s termiskim blagom — samo sproti z malimi količinami. Cena moke je znatneje nazadovale. Ponuja se nekaj ječmena po 255 sremska postaja. Oves je stalno čvrst.

V Ljubljani notirajo:

Dež pridelekt. (Vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt.) Pšenica baš nova 79—80 kg, 2%, 285—287.50, za september 287.50—290, za oktober 300—302.50, moka nova, O. g. bl. fko Ljubljana, plač. po sprejemu 430—435, baška koruza 345—347.50, ameriška koruza La Plata, promptna, zacarinjena, fko Ljubljana 300—302.50, oves, novi 265—270, ječmen baški 70—71 kg, nov, rešetan, fko Ljubljana, plač. po sprejemu po 315—320, rž, uzančno blago, mlevska tarifa 295—297.50, ajda, reš. 300—305. Zaključek 3 vagoni. Tendence neizpremenjena.

Novi Sad. — Pšenica, seno in oves brez spremembe. Koruza bč. 295—297.50. Ječmen bč., srem., bn. 250—255, bč. polet. 280—290. Moka in otrobi brez spremembe. Promet: 38 vag. pšenice, 14 koruze, 3 ovs, 6 moke in 1 otrobov.

Živina

Na dunajski goveji sejem 10. t. m. je bilo prignanih 3588 glav, od tega iz Jugoslavije 601. Cene so popustile; notirajo: voli najboljši 1.85 do 2.04, I. 1.55—1.80, II. 1.15—1.50, III. 0.90—1.15; biki 0.95—1.30 (izjemoma 1.35), krave 0.80—1.40 (izjemoma 1.55), glavna živina 0.65—0.80 šilinga.

Na praškem sejmju 10. t. m. je bilo prignanih 1057 glav goveje živine, od tega iz Jugoslavije 30; cena bikom 5.00—6 Kč. Na svinjskem sejmju prignanih 5105 od tega iz Jugoslavije 60, cena 11.25 Kč za kg žive teže.

V Milanu 10. t. m. so notirali: voli I. 4.20 do 4.80, II. 3.70—4.10, III. 2.50—3.60, krave I. 3.90 do 4.50, II. 2.90—3.80, III. 1.80—2.80, biki I. 3.60 do 4.0, II. 2.80—3.50 lir. — Tendence neizpremenjena.

Na dunajski prašičji sejem 11. t. m. je bilo prignanih 16.047 glav (13.167 mesnatih, 2880 speharjev), od tega iz Jugoslavije 1288, iz Poljske 12.146, iz Rumunije 1724 itd. Pri nekoliko živahnejšem povpraševanju so se prodajali mesnati po čvrstih cenah preteklega tedna, speharji pa so se pocenili za 5 grošev. Notirali so: speharji I. 2.55 do 2.60, angl. križani 2.20—2.45, (izjemoma 2.50), kmetjski 2.30—2.55 (izjemoma 2.60), stari 2.35 do 2.45, mesnati 1.70—2.35 šilinga za kg žive teže.

Hmelj

Vse interese opozarjamo, da prinašamo najnovejša poročila o hmelju, ki jih prejmemo kasneje, na drugi strani lista in sicer da so tisti dan, čegar datum nosi poročilo.

Celje, 12. sept. — (Poročilo hmeljske sekcije gremija trgovcev). V okoliših Polzela in Braslovče je kupčija še vedno mirna. Nakupovalcev ni mnogo, zahtevajo pa le prvovrstno blago, za katerega ponujajo oziroma plačujejo 35—39 Din, slabše blago producenti ponujajo. V vranskem in šentpeterskem okolišu je razpoloženje v kupčiji neizpremenjeno. Lansko zeleno blago se plačuje po 26 do 30 Din, letošnje prvovrstno blago pa večinoma po 35—38 Din, boljše partije so dosegle celo 40 Din. Nakupovalcev je zelo malo. Producenti vsiljujejo slabše blago. V gornjesavinjski dolini je položaj v kupčiji neizpremenjen.

Zalec, 12. sept. (Izv.) Radi stalnega prevzemanja, pripraviranja in odposiljanja pretekli teden kupljenega blaga je bila tudi danes kupčija šibka pri neizpremenjenih cenah. Okoliščini vztrajno ponujajo blago, pa zmanj, ker nimajo trgovci zaenkrat za tako blago potrebe. Savinjski v splošnem ne ponujajo in se drže enako češkim in nemškimi hmeljarjem rezervirano ter odklanjajo podponudbe posameznih spekulantov.

Za jugoslov. patent št. 1859 od 1. junija 1923 na:

postopek za valjenje lemežev

(Verfahren zum Walzen von Pflugscharen)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenjene ponudbe na: Ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Selenburgova ulica.

Amerikanci, kapitalisti in lesni trgovci — pozor!

Na Gorenjskem se prostovoljno proda po zelo ugodni ceni 160 oralov arandiranega gozda in travnikov, vodna moč in kamnolom, vse tik trga in prometne ceste in nanovo trasirane železnice. — Vprašanja in ponudbe na upravo »Slovenec« do 30. septembra pod znakom: »Ugodna prilika 1928«.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 din. Najmanjši znesek 5 din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašeno strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 din.

Najmanjši znesek 10 din. Pristojbina za št. 2 din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Učenec

za sedlarsko obrt, se takoj sprejme v svojo oskrbo po dogovoru. Fr. Iskra, sedlar in tapetnik, Vič št. 16 pri Ljubljani.

Delavka,

ki zna delati šivane odeje (ročno delo), se sprejme za Srem. Vpraša se hotel »Lloyd« od 9 do 11 dopoldne.

Učenka

se sprejme v manufakturno trgovino s potrebnimi šolskimi izobrazbo, katera ima oskrbo pri starših. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Učenka«.

Služkinja

srednjih let, pridna in poštena, z dobrimi spretnostmi, se sprejme v malo gostilno na deželi. Znati mora kuhati in opravljati vsa hišna in vrtna dela. — Nastop s 1. oktobrom. Naslov po uravnavni lista pod 8694.

Služkinja

zanesljiva, samostojna v kuhinji in vseh hišnih opravilih, z dobrimi spretnostmi, se sprejme takoj pri zakoncih brez otrok. Pismene ali ustne ponudbe: Podboj, Litija.

2 mizar, pomočnika

za pohištveno mizarstvo, in dva vajenca, sprejme takoj Jakob Škrbinec, Vižmarje, št. Vid n. Lj.

Trgovski vajenec

z meščansko šolsko izobrazbo, se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. — L. Čilenšek, Maribor, Betnarska 31.

Pridno dekle

za poljska dela se takoj sprejme proti dobremu plačilu in hrani. — Podliessnig, Maribor, Bodlova 16.

Absolventinja

trgovskega tečaja išče službo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Začetnica«.

Iščem službo

pri boljši družini kot pomoč gospodinj. Naslov na upravo Maribor.

Sobarica

išče službo k boljši družini v Zagreb ali Ljubljano. Ponudbe na upravo Slovenca pod št. 8691.

Absolventka

trg. tečaja Legat v Mariboru, 16 let stara, perf. strojevarka, z znanjem nemščine in stenografije, želi vstopiti v trgovsko ali uradno pisarno, začetkom samo proti hrani in stanovi. Cenj. ponudbe na I. Hernald, učitelj v Podrečju, srez Šmarje.

Cerkvenik

išče službo pri večji dekani ali župniji. Nastop mogoč 15. oktobra t. l. Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod: »Izvežban cerkovnik« št. 8688.

Kot učenec

želi vstopiti fant, ki je dovršil osem razredov, v večjo trgovino z mešanim blagom h krščanski rodbini. — Naslov: Alojzij Beretič, Šmarjeta pri Novem mestu.

Lovski paznik

(logar) išče službo za takoj. — Naslov v upravi Slovenca v Mariboru.

Majarsko službo

prevzame zanesljiva obitelji s 6 delavnimi močmi. — Naslov v upravi Slovenca v Mariboru.

Poizvedbe

Izgubil se je pri prtljajni blagajni na glavnem kolodvoru za vož v vsebino: poniklani kuhar, kuhanik za kavo »non plus ultra«, kupljen pri Krisperju istega dne. — Najditi naj ga izvoli oddati proti nagradi pri tvrdki Krisper.

Pouk

Nemščino, francoščino poučujem po najboljši metodi. Stari trg 3/II, desno.

Stanovanja

Kot sostanovalka se sprejme gospodična. Poizve se: Florjanska ul. št. 28, I. nadstropje.

Dijaki

Dva dijaka se sprejmeta na zdravo stanovanje in hrano v bližini parka. — Naslov v upravi Slov. v Mariboru.

Starejši gospod

išče primerno stanovanje s celo oskrbo. Ponudbe pod št. 1000/8701 na upravo lista.

Porekva

Stanovanjska hiša s 3 stanovanji, električno razsvetljeni, vrt in vodnjak, se proda na Teznu. Cena 52.000 Din. Vprašati: A. Kosec, Maribor, Državna cesta 24, vogel Tržaške ceste.

Stanovanjska hiša

s 3 stanovanji, električno razsvetljeni, vrt in vodnjak, se proda na Teznu. Cena 52.000 Din. Vprašati: A. Kosec, Maribor, Državna cesta 24, vogel Tržaške ceste.

INVENTURNA PRODAJA

ki se vrši do 15. septembra pri tvrdki A. Sinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg št. 18—19, Vam nudi blago po nedosegljivo nizkih cenah. — Zatorej ne odlašajte z obiskom!

Zasluzek

Solidni in agilni zastopniki-cc

Kupino

Jabolka! Stalno kupujem vagon-ske množine jabolk za prešanje in iščem tudi stalne dobavitelje za lepo namizno sadje in krompir. Ponudbe z natančno označbo cene franco vagon na upravo pod »Vsako množino« 8479.

Parno lokomobil

za žago, 30—35 HP, v dobrem stanju, kupim. — Ponudbe pod »Parna« št. 8602.

Prodamo

Puhasto perje kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem. čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Krompirja

nudim vsako množino, belega, gorenjskega, kakor tudi Voltman-a (sličen rožniku, roza). Cena po dogovoru. Ivan Avgustin, Škofja Loka.

Prodajo se:

vinski sodi, velikost 1000 do 1800 hl. — Detitschegg, Slov. Konjice.

Nabava vodovodnih cevi iz kovnega železa

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 1. oktobra 1928 pismenim pogodbenim potom vodovodne cevi iz kovnega železa. Ponudbe je klovati s 5 Din. Pogoji in specifikacija se dobe pri podpisani.

Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje. 6808/II

KALVARIJA

Dosedaj največja gledališka predstava na prostem. Matičičeva bojna igra se na splošno zahtevo ponovi dne 15. in 16. septembra, vsakokrat ob 8. uri zvečer na Kodeljevem. — Predprodaja vstopnic »ORIENT«, Dunajska cesta 14.

Avto Puch

36 HP, tipa VIII, napredaj. — Informacije v sobi 233, Miklošičeva c. 20.

Vnajem

Za skladišče ali delavnico pripravna prostorna, svetla klet in auto-garaža se odda takoj. Medvedova ul. 32.

Lokal

s poleg ležečo veliko stanovanjsko sobo, nova stavba, električna luč, vodovod v lokal, 8 minut od glavne pošte, oddam krojaču, šivilji, modistinji, za mlekarino, pripravo tudi za pletenje ali kaj sličnega. Naslov: Fr. Ravnikar, Groharjeva ulica.

Gostilno

enonadstropno, pri cerkvi v Ljubljani, dobrodocho, proda Realiteta pisarna, Ljubljana, Miklošičeva 14.

Razno

Kašo, ješprenj, ajdovo moka vedno svežo oddaja na debelo veletrgovina A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

Zahvala

Za ob času težke bolezni in ob smrti naše nepozabne miljenke

DRAGICE

nam iskreno sočustvovanje in sožalje, izrekamo tem potom našo najpriskrbnejšo zahvalo. — Osobito zahvalo pa smo dolžni vsem onim, ki so okinjali z nežnim cvetjem poslednji dom naše edinke, deci otroškega vrca iz Melja, ki je spremljala svojo malo družico k prezgodnjemu grobu, ter vsem, ki so v tako obilnem številu prihiteli ob odprti grob k zadnjemu slovesu.

Maribor, dne 12. septembra 1928.

Ludovik in Pavlica Ornik.

Strojnik

trezen in marljiv, strokovnjak, izvežban za stroje »Lanz«, se sprejme na stalno celoletno službo. — Ponudbe: HARTNER — Murska Sobota.

Zastopnike

v vsakem kraju (tudi v večji vasi) iščemo Dober zastopnik. Ponudbe z znamko 1 Din za odgovor na »Bokemija«, Zagreb, Hatzova 25.

Helena Gregorič

po kratki, mučni bolezni, v nežni starosti 22 let, snoči 11. t. m., previdena s sv. zakramenti sv. vere v Gospodu mirno zaspala. Pogreb pokojnice bo v četrtek dne 13. septembra ob 6 popoldne iz kapele mestnega pokopališča Pobrežje.

Maribor, dne 12. septembra 1928.

FRANC GREGORIČ, spediter — in žalujoči ostali.

Na polju slave

Povez iz časa kralja Jana Sobieskega.

Henrik Sienkiewicz:

»Bij!« so zarjaveli Bukojemski in planili kakor besen vihar, ki uniči vse, kar mu je na poti. Čim so dospeli do njih, so izpodbili konje in se zagnali v strnjeno razbojniško tolpo. Teptali so ljudi, jih suvali v močvirje, zvržali cele vrste borev in sekali s sabljami neusmiljeno in neumorno. Pričelo se je kričanje. Težko so pljuskali trupla, ki so padala z gata v kalužo. Bratje pa so se prerivali vedno naprej in roke so jim mahale kakor krila pri mlinu na veter, ki jih vedno hitreje poganja naraščajoča sapa. Nekateri izmed napadalcev so kar prostovoljno skakali v močvirje, samo da bi ušli strašnim jezdecem. Drugi so se branili z vilami in gorjčami. Palice in sulice so se dvigale proti Bukojemskim, a bratje so vedno zopet izpodbadali konje, drveli naprej in podirali vse, kar jim je prišlo na pot, kakor vihar, ki leti čez mladi gozd.

Toda cesta je bila preozka. Ljudje, po katerih so sekali, niso imeli kam pobegniti, in zdaj stoječi so rinili sprednje vedno naprej. Da ne bi bilo vsega tega, bi bili Bukojemski prišli čez gat. Toda marsikdo izmed razbojnikov se je rajši bil, kakor bi utonil v močvirju. Zato odpor ni odnehal, nasprotno, postal je še vedno bolj ogorčen. Tudi napadalec se je razpalilo srce. Pričeli so se boriti že ne več samo radi ropa ali da bi koga ugrabili, temveč tudi iz besnosti. V trenutkih, ko se je potalo kričanje, je bilo slišati preklinjanje in škrtanje z zobmi. Napor Bukojemskih je bil slednjič ustavljen. Zdaj jim je prišlo na misel, da bodo morali nemara tudi sami poginiti.

Nenadoma pa se je začelo pred njimi konjsko peketanje, in po vsej goščavi, ki je obdajala močvirja,

se je zaslislalo glasno klicanje. Bukojemski so bili že prepričani, da je napočila njih zadnja ura. Zato so pričeli tem groznejše udrihati, da bi vsaj prepoceni ne prodali življenja.

A tedaj se je zgodilo nekaj čudnega. Zadaž za razbojniki so zaklicali številni glasovi: »Bij!« V mesečini so se zablistale sablje. Od nasprotni strani so pričeli neki konjeniki podirati in pobijati napadalce. Ob tem nepričakovanom napadu je tolovaje hipoma prevzel strah. Dohod na gat je bil zdaj zadaj zaprt. Ni jim preostajalo nič drugega, kakor rešiti se na levo ali desno. Le nekateri so se še obupno branili, številnejši pa so pričeli skakati kakor race na obeh straneh poti v močvirje, in šota se je udiral pod njihovo težo. Zato so se oklepali trsja, viša, vrbovja, počepali za travnatke obočje ali legali na trebuh, da se ne bi takoj pogreznil.

Samo neka mala skupina, oborožena z navpično nasajenimi kosami se je še nekaj časa besno branila. Posledica tega so bile rane, ki so jih odnesli nekateri konjeniki. Naposled pa je tudi ta peščica spreviedela, da za njo ni nobene rešitve več. Odvrгла je orožje, pokleknila in pričela moleovati za usmiljenje. Ujeli so jih žive, da bi jih zaslislali.

Zdaj so jezdec z obeh strani že stali drug proti drugemu in takoj so se zaslislala vprašanja: »Stoj! stoj! Kdo je to?« »Kdo pa ste vi?« »Ciprianovič iz Jedlinke.« »Za Boga svetega! našli!

In dva jezdec sta v hipu stopila iz vrste. Eden se je pripognil k sedlu pana Ciprianoviča, ga ujel za reko in mu je pričel vroče poljubljati. Drugi pa je planil prosto v objem.

»Stanislav!« je zaklical pan Serafin. »Jacek!« se je zavzel župnik.

Nekaj časa so trajali pozdravi in objemi, potem pa je postal pan Serafin prvi govornice zmožen.

Učenec

za sedlarsko obrt, se takoj sprejme v svojo oskrbo po dogovoru. Fr. Iskra, sedlar in tapetnik, Vič št. 16 pri Ljubljani.

Delavka,

ki zna delati šivane odeje (ročno delo), se sprejme za Srem. Vpraša se hotel »Lloyd« od 9 do 11 dopoldne.

Učenka

se sprejme v manufakturno trgovino s potrebnimi šolskimi izobrazbo, katera ima oskrbo pri starših. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Učenka«.

Služkinja

srednjih let, pridna in poštena, z dobrimi spretnostmi, se sprejme v malo gostilno na deželi. Znati mora kuhati in opravljati vsa hišna in vrtna dela. — Nastop s 1. oktobrom. Naslov po uravnavni lista pod 8694.

Služkinja

zanesljiva, samostojna v kuhinji in vseh hišnih opravilih, z dobrimi spretnostmi, se sprejme takoj pri zakoncih brez otrok. Pismene ali ustne ponudbe: Podboj, Litija.

2 mizar, pomočnika

za pohištveno mizarstvo, in dva vajenca, sprejme takoj Jakob Škrbinec, Vižmarje, št. Vid n. Lj.

Trgovski vajenec

z meščansko šolsko izobrazbo, se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. — L. Čilenšek, Maribor, Betnarska 31.

Pridno dekle

za poljska dela se takoj sprejme proti dobremu plačilu in hrani. — Podliessnig, Maribor, Bodlova 16.

Absolventinja

trgovskega tečaja išče službo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Začetnica«.

Iščem službo

pri boljši družini kot pomoč gospodinj. Naslov na upravo Maribor.

Sobarica

išče službo k boljši družini v Zagreb ali Ljubljano. Ponudbe na upravo Slovenca pod št. 8691.

Absolventka

trg. tečaja Legat v Mariboru, 16 let stara, perf. strojevarka, z znanjem nemščine in stenografije, želi vstopiti v trgovsko ali uradno pisarno, začetkom samo proti hrani in stanovi. Cenj. ponudbe na I. Hernald, učitelj v Podrečju, srez Šmarje.

Cerkvenik

išče službo pri večji dekani ali župniji. Nastop mogoč 15. oktobra t. l. Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod: »Izvežban cerkovnik« št. 8688.

Kot učenec

želi vstopiti fant, ki je dovršil osem razredov, v večjo trgovino z mešanim blagom h krščanski rodbini. — Naslov: Alojzij Beretič, Šmarjeta pri Novem mestu.

Lovski paznik

(logar) išče službo za takoj. — Naslov v upravi Slovenca v Mariboru.

Majarsko službo

prevzame zanesljiva obitelji s 6 delavnimi močmi. — Naslov v upravi Slovenca v Mariboru.

Pouk

Nemščino, francoščino poučujem po najboljši metodi. Stari trg 3/II, desno.

Stanovanja

Kot sostanovalka se sprejme gospodična. Poizve se: Florjanska ul. št. 28, I. nadstropje.

INVENTURNA PRODAJA

ki se vrši do 15. septembra pri tvrdki A. Sinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg št. 18—19, Vam nudi blago po nedosegljivo nizkih cenah. — Zatorej ne odlašajte z obiskom!

Zasluzek

Solidni in agilni zastopniki-cc

Kupino

Jabolka! Stalno kupujem vagon-ske množine jabolk za prešanje in iščem tudi stalne dobavitelje za lepo namizno sadje in krompir. Ponudbe z natančno označbo cene franco vagon na upravo pod »Vsako množino« 8479.

Parno lokomobil

za žago, 30—35 HP, v dobrem stanju, kupim. — Ponudbe pod »Parna« št. 8602.

Prodamo

Puhasto perje kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem. čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Krompirja

nudim vsako množino, belega, gorenjskega, kakor tudi Voltman-a (sličen rožniku, roza). Cena po dogovoru. Ivan Avgustin, Škofja Loka.

Prodajo se:

vinski sodi, velikost 1000 do 1800 hl. — Detitschegg, Slov. Konjice.

Nabava vodovodnih cevi iz kovnega železa

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 1. oktobra 1928 pismenim pogodbenim potom vodovodne cevi iz kovnega železa. Ponudbe je klovati s 5 Din. Pogoji in specifikacija se dobe pri podpisani.

Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje. 6808/II

Zahvala

Za ob času težke bolezni in ob smrti naše nepozabne miljenke

DRAGICE

nam iskreno sočustvovanje in sožalje, izrekamo tem potom našo najpriskrbnejšo zahvalo. — Osobito zahvalo pa smo dolžni vsem onim, ki so okinjali z nežnim cvetjem poslednji dom naše edinke, deci otroškega vrca iz Melja, ki je spremljala svojo malo družico k prezgodnjemu grobu, ter vsem, ki so v tako obilnem številu prihiteli ob odprti grob k zadnjemu slovesu.

Maribor, dne 12. septembra 1928.

Ludovik in Pavlica Ornik.

Strojnik

trezen in marljiv, strokovnjak, izvežban za stroje »Lanz«, se sprejme na stalno celoletno službo. — Ponudbe: HARTNER — Murska Sobota.

Zastopnike

v vsakem kraju (tudi v večji vasi) iščemo Dober zastopnik. Ponudbe z znamko 1 Din za odgovor na »Bokemija«, Zagreb, Hatzova 25.

Helena Gregorič

po kratki, mučni bolezni, v nežni starosti 22 let, snoči 11. t. m., previdena s sv. zakramenti sv. vere v Gospodu mirno zaspala. Pogreb pokojnice bo v četrtek dne 13. septembra ob 6 popoldne iz kapele mestnega pokopališča Pobrežje.

Maribor, dne 12. septembra 1928.

FRANC GREGORIČ, spediter — in žalujoči ostali.

Na polju slave